

Vergaderjaar 2013–2014

26 956

Beleidsnota Rampenbestrijding

Nr. 194

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 20 februari 2014

De vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu, de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie hebben op 12 december 2013 overleg gevoerd met Staatssecretaris Mansveld van Infrastructuur en Milieu, Minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Minister Opstelten van Veiligheid en Justitie over **externe veiligheid en handhaving**. (De volledige agenda is opgenomen aan het einde van het verslag.)

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu,
P. Jansen

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van der Burg

De voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
Jadnanansing

De griffier van de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu,
Sneep

Voorzitter: Van Dekken
Griffier: Vermeer

Aanwezig zijn negen leden der Kamer, te weten: Cegerek, Remco Dijkstra, Van Dekken, Geurts, Van Gerven, De Graaf, Paulus Jansen, Van Tongeren en Van Veldhoven,

en Staatssecretaris Mansveld van Infrastructuur en Milieu, Minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Minister Opstelten van Veiligheid en Justitie, die vergezeld zijn van enkele ambtenaren van hun ministerie.

Aanvang 12.00 uur

De **voorzitter**: Dames en heren, ik heet u van harte welkom bij dit algemeen overleg van de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu over externe veiligheid en handhaving. Een bijzonder woord van welkom aan de Minister van Veiligheid en Justitie, de heer Opstelten, en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer Asscher. Verder wil ik de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, mevrouw Mansveld, van harte verwelkomen evenals de leden, de uitgebreide ambtelijke staf, de mensen op de publieke tribune en degenen die het debat via internet volgen.

De Minister van Veiligheid en Justitie kan aanwezig zijn tot 13.15 uur, omdat daarna zijn aanwezigheid wordt verlangd bij het plenaire debat over de Nederlandse bijdrage aan MINUSMA in Mali. Ik stel de leden voor om het betoog en de vragenreeks te richten op de Minister van Veiligheid en Justitie. Ik stel drie minuten spreektijd en één interruptie voor. Dan kunnen wij na 13.15 uur verder spreken met de andere bewindspersonen. Is deze afspraak akkoord?

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Voorzitter. Het lijkt erop dat we in Nederland elke keer door een ramp opgeschrikt worden. Dan wordt er gezegd: dit is een grote ramp, zoiets mag nooit meer gebeuren en er volgen waarschuwingen. Er is een hele reeks rampen gebeurd. Ik noem alleen even Enschede, Moerdijk en Odfjell. Het blijkt voor ons echter vreselijk moeilijk om het systeem zo in te richten dat 99% van de bedrijven gewoon voldoet aan de wet- en regelgeving. Uit alle stukken die wij gekregen hebben, heb ik een beperkt aantal vragen gevist voor de Minister van Veiligheid en Justitie. Mijn eerste vraag gaat over de klokkenluidersregeling. Kan de Minister uitleggen hoe die in elkaar zit? Vooral bij de grote chemische bedrijven is er nogal eens iemand die naar een Kamerlid of een journalist gaat met een verhaal, maar die mensen zijn over het algemeen super angstig. Heel zelden zijn zij bereid om de bestaande regels in te roepen. Verder kijken ze ook naar de wijze waarop het gegaan is met bekende klokkenluiders uit het niet zo verre verleden. Ik kom nu op mijn tweede vraag. Als overtredende bedrijven serieus beboet worden, kan de Minister dan toezeggen dat wij inderdaad nooit een schikking gaan treffen met zo'n overtredend bedrijf, zeker niet boven één miljoen? Ik herinner de Minister even aan de enquête na de bouwfraude uit 2002–2003. Toen is heel duidelijk gezegd dat een van de risico's is om voor veel te grote bedragen te gaan schikken. Mijn derde vraag heb ik bij elk overleg sinds 2010 gerepeteerd. Kan de Minister mij vertellen hoe het nu zit met de precieze aantallen wat betreft de gevaarlijke Brzo-bedrijven? Hoeveel bedrijven hebben hun brandveiligheid op orde? Op hoeveel plekken waarvan wij vinden dat er bedrijfsbrandweer moet zijn, is die er ook? Op hoeveel van de rangeerterreinen is er bedrijfsbrandweer? Wij hebben wel een staatje gekregen, achteraan de brief van 4 december, maar zelfs met een universitaire opleiding haal ik uit dit staatje slechts het volgende: VR, PBZO, ARIE, KE en vervolgens:

beoordeeld, aangewezen, in procedure. Het staatje waarin staat hoeveel bedrijven er nu bedrijfsbrandweer hebben, ontbreekt echter. In eerdere algemene overleggen hebben wij wel een helder staatje van aantallen ontvangen van de Minister en dat ontvang ik nu graag ook. Hoeveel bedrijven hebben een bedrijfsbrandweer en hoeveel bedrijven zijn er nu brandveilig?

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Voorzitter. Gaat het nu alleen om vragen aan de Minister van Veiligheid en Justitie?

De **voorzitter**: Ja, dat klopt.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Ik heb niet zo heel veel vragen voor de Minister van Veiligheid en Justitie, maar ik zal er een paar stellen. Is de Minister het met ons eens dat veiligheid primair de zaak van het bedrijf zelf is? Het vergunningentoezicht en handhavingstelsel moeten op orde zijn. Dat lijkt mij logisch, maar graag krijg ik een reactie hierop van de Minister. Is het systeem met Brzo-RUD's de goede weg? Mijn kernvraag gaat over het volgende. Er is sprake van een stukje versnippering. Er zitten nu ook drie bewindspersonen aan tafel. Willen wij die situatie over vijf of tien jaar nog steeds? Is er een mogelijkheid om één ministerie hiervoor eindverantwoordelijk te maken?

De **voorzitter**: De inbreng van de VVD duurde precies één minuut. Dat was knap. Ik geef nu heel graag het woord aan mevrouw Cegerek, die ik welkom terug heet in de Tweede Kamer. Zij was met zwangerschapsverlof.

Mevrouw **Cegerek** (PvdA): Voorzitter. Ja, dit is mijn eerste algemeen overleg. Ik heb begrepen dat dit onderwerp afgelopen jaar herhaaldelijk aan de orde is geweest. Onlangs heeft de rechter Odfjell een boete van drie miljoen opgelegd. De directeur van het bedrijf geeft aan dat dit de hoogste boete ooit is voor een milieudelict door een bedrijf. In geen geval mogen mens en milieu in gevaar komen, maar bij Odfjell is dit wel aan de orde geweest. Des te meer is er reden om voortgang te bepleiten. Ik vind het daarom ook fijn dat alle drie de bewindspersonen op dit moment aan tafel zitten. Ik heb begrepen dat in de eerste ronde alleen vragen gesteld worden aan de Minister van Veiligheid en Justitie en daar zal ik meteen mee beginnen.

Mijn eerste vraag gaat over de herinspecties. In het afgelopen jaar, in april, hebben wij bij drie debatten over Moerdijk, Odfjell en Thermphos een uitstelbriefje gehad. Ons is toegezegd dat dit in het voorjaar weer aan de orde zal komen. Wij zouden op dit vlak graag wat haast willen maken. Kennelijk ligt het probleem in de interdepartementale afstemming. Wij horen graag de visie van de Minister hierop.

Mijn tweede punt gaat over hogere boetes. De Partij van de Arbeid is voor hogere boetes. De boetes die tot dusver werden opgelegd, waren blijkbaar niet hoog genoeg. Alles toont aan dat die niet geleid hebben tot beter gedrag. Wij zijn van mening dat wie niet wil luisteren, maar moet voelen. Is de Minister bereid om de boetes te verhogen, zeker bij recidive? Mijn derde punt is de doorzettingmacht. De Onderzoeksraad Voor Veiligheid vindt het noodzakelijk dat de Staatssecretaris van I en M doorzettingmacht krijgt om in te grijpen bij Brzo-toezichthouders en bevoegde gezagen als dat nodig is in het belang van doeltreffende handhaving. De regering kiest er echter slechts voor om doorzettingmacht te organiseren voor de Wabo-taken. Waarom is deze keuze gemaakt? In hoeverre wordt hiermee het doel van de onderzoeksraad nagestreefd? Uiteindelijk moet er natuurlijk wel een doeltreffende handhaving bereikt worden. Wij vragen ons dan ook af waarom deze beperking er is en waarom er geen doorzettingmacht is op het gehele terrein van Brzo-bedrijven? Dan kan de Staatssecretaris bij dreigende

calamiteiten of grote risico's toch sneller handelen? Kan de Minister garanderen dat deze oplossing geen extra risico's voor omwonenden oplevert? Voor de PvdA is het uiteindelijke doel, namelijk de veiligheid van mens en milieu, het belangrijkste. Wij moeten natuurlijk snel kunnen handelen bij dreigende risico's zodat wij grote rampen kunnen voorkomen.

De heer **Geurts** (CDA): Voorzitter. Het zal niemand verbazen dat ik ook vandaag begin met Odfjell. Recent heeft de rechter dit bedrijf een behoorlijke boete opgelegd, namelijk 3 miljoen euro. Er werd jarenlang in strijd met de veiligheid- en vergunningsvoorschriften gehandeld en wij zijn aan een ramp ontsnapt. Het CDA hoopt dat deze boete een wake-upcall is voor de chemische op- en overslagbedrijven. Deze op- en overslagbedrijven en de chemische industrie zullen aan hun mentaliteit moeten gaan werken. Het kan niet zo zijn dat door toedoen van enkelen onze samenleving zo in gevaar gebracht wordt. Recent heb ik gesproken met de Odfjell-klokkenluiders. Zonder hun inzet hadden de Onderzoeksraad Voor Veiligheid, de recherche en het Openbaar Ministerie met lege handen gestaan. Deze mensen verdienen erkenning en respect voor hetgeen zij hebben gedaan. Wij maken ons zorgen over hun fysieke veiligheid. Zijn de Minister en de Staatssecretaris van Justitie bereid om met hen in gesprek te gaan? De Minister van Justitie is verantwoordelijk voor de Strategische Milieukamer, de SMK. Daar wordt onder voorzitterschap van het Openbaar Ministerie richting gegeven aan de strafrechtelijke handhaving. Ik lees in de brief aan de Kamer dat het OM een nadere visie op strafrechtelijke handhaving aan het maken is. Mijn eerste vraag is of die club wel functioneert. Wat zijn de resultaten van de afgelopen drie jaar? Dat vraag ik mij af. Hoe verder ik mij in deze materie verdiep, hoe meer ik het gevoel krijg dat er wel heel veel interne overleggen zijn. Daarom vraag ik wanneer het kabinet ervoor gaat zorgen dat de regels keihard worden gehandhaafd. Op dit moment kan ik namelijk niet anders dan concluderen dat dit PvdA-VVD-kabinet de regeldruk weliswaar verhoogt, maar de veiligheid niet verbetert.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Voorzitter. Ik ben ervan overtuigd dat het echt niet nodig is om allemaal een eigen inspectie te hebben, zei Minister Blok op 19 november jongstleden in dit huis. Het is jammer dat hij als een van de weinige ministers vandaag niet aanwezig is. Ik vond het een heel verstandige opmerking. Het is fijn om te zien dat er wel drie bewindslieden zijn en dat zij allemaal knikken als ik dit zeg. Dit zegt ook iets over het belang van externe veiligheid, in het bijzonder in de chemische sector. Het zegt ook iets – dat hebben collega's al gezegd – over het versnipperde toezicht. Wat D66 betreft, moeten wij naar een heldere toezichtstructuur: simpelweg één loket voor de Brzo-bedrijven. Tegelijkertijd vindt mijn fractie dat ook de bedrijven zelf een grote verantwoordelijkheid hebben. Op die twee punten wil ik graag wat nader ingaan.

Odfjell heeft structurele problemen. Bij de opslag van gevaarlijke stoffen blijkt dat 60% van de bedrijven niet voldoet aan de afspraken. Allerlei partijen zeggen dan ook: verbeter het toezicht in de sector. Dat kan door toezicht te bundelen. Eerder diende ik daarover een motie in, maar helaas laat de uitvoering daarvan wat mij betreft te wensen over. De Staatssecretaris zegt eigenlijk: wij hebben al integraal toezicht. Dat werkt allemaal prima. Toch zitten wij hier vandaag met drie bewindslieden. Blijkbaar zijn zij niet in staat om taken te mandateren. Is detacheren dan wellicht een optie? Ik vraag dit nadrukkelijk aan de ministers van V en J en van SZW. Dan zetten wij de mensen bij elkaar in één huis, in één club, zodat zij goed met elkaar kunnen overleggen, zonder dat de formele lijnen naar de ministeries daardoor doorbroken worden.

De oplossing van de Staatssecretaris is een nieuwe interventiebevoegdheid. Ik vind dit een lastig dilemma, op meerdere punten. Schep je hiermee alleen de mogelijkheid om in te grijpen bij het Wabo-toezicht, dus verticaal naar de lagere overheden, maar niet horizontaal, dus niet bij de Inspectie SZW of de veiligheidsregio? Verder creëer je een extra laag met de Wet revitalisering generiek toezicht en het Algemeen beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing, terwijl de mogelijkheid tot ingrijpen al bestaat. Bovendien hebben wij net de route van de RUD's gekozen. Die hebben wij net neergezet. Dreigen wij die niet te doorkruisen? Ik ben zo benieuwd naar de reacties van de andere twee bewindspersonen op dit punt.

Nu kom ik op de ketenverantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheid van bedrijven zelf wordt vaak omschreven als «ketenverantwoordelijkheid». Dit is het idee dat je alleen maar zaken doet met andere bedrijven die hun zaken op orde hebben. Samen met collega Schouw onderzoek ik op dit moment de mogelijkheid van een initiatiefwet op dit punt, overigens geïnspireerd door wat Minister Asscher doet. Hij kijkt namelijk ook heel nadrukkelijk naar ketenverantwoordelijkheid. Ik denk dat wij naast al hetgeen de overheid kan doen, zoals strenger straffen en inspecties doorberekenen, ook moeten nadenken over de wijze waarop wij de bedrijven in hun onderlinge verkeer meer kunnen inschakelen bij het werkelijk verankeren van de veiligheidscultuur. Ik hoor heel graag van de ministers of zij mogelijkheden daartoe zien. Ik zou graag in het vervolg samen met hen optrekken. Tot zover mijn vragen in deze termijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Veldhoven, het was de bedoeling om de vragen in dit deel van de termijn te stellen aan de Minister van Veiligheid en Justitie. U hebt het meer algemeen gedaan. Dat is geen ramp, maar ik wilde het wel even gezegd hebben.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Voorzitter. Ik heb uitdrukkelijk de betreffende vragen uit mijn tekst gehaald waarbij ik ook een reactie vroeg aan de Minister van Justitie. De andere elementen komen straks, want die zijn wat meer gericht op de Staatssecretaris.

De **voorzitter**: Ik dank u zeer voor de verheldering.

De heer **De Graaf** (PVV): Voorzitter. Het is fijn dat we dit overleg opknippen. Dat komt mij ook goed uit, want ik kan niet bij dit hele overleg aanwezig zijn door andere verplichtingen binnenshuis.

De Minister van Veiligheid en Justitie is eindverantwoordelijk voor de rampenbestrijding in Nederland. Wij mogen van geluk spreken dat het bij Odfjell niet zover gekomen is dat het echt een ramp is geworden, maar er zijn wel lessen te trekken. De logische vraag aan de Minister is: welke lessen trekt hij uit dit debacle? Een rampenplan dient aan te sluiten bij de feitelijke situatie. Is de Minister het daarmee eens? Ik neem aan van wel. Zijn de papieren plannen compleet? Zitten daar hiaten in?

Was de veiligheidsregio op de hoogte van de feitelijke situatie? Zo ja, waarom is er dan niet eerder ingegrepen? Of beter gezegd: waarom is er niet ingegrepen? Nu heeft de rechter immers uitspraak gedaan. Als de veiligheidsregio niet op de hoogte was, hoe kan het rampenplan dan adequaat zijn? De PVV is erg bezorgd dat de rampenplannen bij meer bedrijven achterlopen op de feitelijke situatie. Deelt de Minister deze mening? Hoe wordt dit opgevangen? Graag krijg ik hier een reactie op. Er zitten hier drie bewindslieden. Dat leidt bij ons allen tot verontrusting. De verantwoordelijkheid ligt dan immers ook bij drie bewindspersonen. Op welke manier wordt er optimaal gecommuniceerd? Dit geldt zowel voor de communicatie tussen de ministeries, de departementen, als tussen de veiligheidsregio's onderling. Ook hier krijg ik graag een reactie op.

Ik vergeet nog één vraag. Op BNR Nieuwsradio is er volgens mij een commentaar geweest van de directeur van Odfjell. Hij zei dat bepaalde mensen verantwoordelijk zijn en dat enkelen van hen nu bij andere bedrijven werken en daar dezelfde verantwoordelijkheden dragen, terwijl er wel dingen fout zijn gegaan. Aan de ene kant hebben wij de klokkenluiders. De heer Geurts noemde hen al. Aan de andere kant zijn er ook de verantwoordelijken en de verantwoordelijken in lijn. Hoe kijkt de Minister hier tegenaan?

De **voorzitter**: De Minister van Justitie heeft mij gevraagd om een korte schorsing. Ik schors de vergadering daarom enkele minuten.

Schorsing 12.17 uur tot 12.22 uur

De **voorzitter**: We gaan door met de eerste termijn van de Minister van Veiligheid en Justitie.

Minister **Opstelten**: Voorzitter. Ik waardeer het zeer dat u mij deze kans biedt. Het is fijn dat ik een aantal vragen heb gekregen. Ik zal graag op die vragen ingaan, ook al horen sommige vragen ook bij mijn collega's, Minister Asscher en Staatssecretaris Mansveld, thuis. Ik zal mij dus conform die afspraken gedragen, maar misschien wel iets in zijn algemeenheid over die vragen zeggen.

Mevrouw Van Tongeren vroeg naar de stand van zaken van de bedrijfsbrandweer. Mag ik haar vragen zo kort samenvatten? Zij heeft heel concreet naar feiten en cijfers gevraagd. De stand van zaken van de bedrijfsbrandweer wordt weergegeven in de eerste bijlage van de brief Reactie op moties en toezeggingen rond majeure risicobedrijven van 4 december jongstleden (26 956, nr. 184). In die brief vindt mevrouw Van Tongeren deze informatie die is toegezegd naar aanleiding van de motie van mevrouw Van Tongeren tijdens het VAO Chemie-Pack op 28 mei jongstleden. Het is belangrijk om te benadrukken dat van de zwaarste categorie Brzo-bedrijven 97% beoordeeld of in procedure was. De resterende 3% betreft bedrijven die gestopt zijn, binnenkort stoppen of waarvoor sinds kort een vergunningtraject loopt. Van de overige categorie bedrijven is 88,4% beoordeeld of in procedure. Ook hier geldt dat er bedrijven zijn gestopt of binnenkort stoppen. Hier speelt ook mee dat sommige regio's beperkte capaciteit hebben voor de inhaalslag op het vlak van de bedrijfsbrandweer en kiezen voor afronding in 2014 met eigen expertise in plaats van met inhuur. Ik ben zo concreet, omdat ik dit goed heb voorbereid. Ik wist namelijk dat deze vraag van mevrouw Van Tongeren zou komen.

Los daarvan vind ik zelf ook dat wij dit zo snel mogelijk op orde moeten krijgen. Ik ben dus nog niet tevreden met deze percentages. Het moet gewoon 100% zijn. Wij zullen daarom de gemeenten en de veiligheidsregio's vragen om de bedrijven waarbij het nog niet op orde is, achter de broek zitten. Het Landelijk Expertisecentrum BrandweerBRZO stelt een gespecificeerd landelijk overzicht samen waarin per bedrijf gegevens zichtbaar zullen zijn. Dit overzicht is medio 2014 beschikbaar via www.brandweerbrzo.nl.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Ik raak toch gefrustreerd door dit antwoord. Sinds 2010 stel ik een heel simpele vraag. Hoeveel bedrijven die bedrijfsbrandweer moeten hebben, hebben die ook? En dan krijg ik dit antwoord! Ik heb dit alles goed gelezen. Ik heb de bijlage geanalyseerd en daar net ook nog aan gerefereerd. Ik wil niet weten hoeveel bedrijven beoordeeld of in procedure zijn, maar ik wil weten hoeveel bedrijven een operationele bedrijfsbrandweer hebben. Misschien begrijp ik het staatje niet, maar ik wil gewoon de aantallen hebben. De Minister heeft eerder in de krant vermeld dat er 121 bedrijven niet voldeden aan de brandveilig-

heidseisen en dat een bepaald aantal bedrijven – ik dacht 30 – dat bedrijfsbrandweer zou moeten hebben, die niet had. Ik wil gewoon de aantallen weten van bedrijven met bedrijfsbrandweer. Bovendien wil ik weten hoeveel bedrijven de brandveiligheid nu op orde hebben. Ik wil gewoon het aantal weten.

Minister **Opstelten**: Als u een zo concreet antwoord wilt hebben, dan kan dat natuurlijk ook. Ik heb hier een overzicht van de bedrijfsbrandweer op grond van artikel 31 Wet veiligheidsregio. In totaal zijn er 132 bedrijven met een bedrijfsbrandweer. Er zijn 108 aangewezen door de veiligheidsregio's. In procedure zijn er nog 64 bedrijven. De categorie «overige» is inderdaad de 3% die ik noemde. Dat is het punt. Ik had de vraag niet zo begrepen, maar ik kan dit natuurlijk leveren. Dat begrijpt u.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Dit is al een stuk fijner.

Minister **Opstelten**: Ik kan doorgaan in de specificatie van de gegevens, als u wilt.

De **voorzitter**: Laten we eerst even afwachten wat mevrouw Van Tongeren precies wil vragen.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Dit helpt mij al een stuk meer, omdat wij nu concrete aantallen hebben. Het is jammer dat die niet in de bijlage bij de brief staan. Zijn wij tussen 2010 en bijna 2014 van 121 bedrijven naar 132 bedrijven met bedrijfsbrandweer gegaan? Begrijp ik dit goed? Ik vroeg naar rangeerterreinen, de bedrijfsbrandveiligheid en de bedrijfsbrandweer, dus naar drie zaken. Als het te ingewikkeld is om dit alles nu te leveren, wil ik ook best wachten op een brief met de aantallen daarin.

Minister **Opstelten**: Op dat laatste punt kom ik natuurlijk nog. Ik heb nu een overzicht voor me dat bij de brief over de stand van zaken bedrijfsbrandweer is opgenomen. Daar heb ik aan gerefereerd. Dat zijn de feiten waarnaar ik verwijs. Ik kan dit nog verder specificeren, maar ik verwijs daarnaar. Mevrouw Van Tongeren heeft ook gevraagd naar de bedrijfsbrandweer op spooreplacements. Op zes placements in Rotterdam is bedrijfsbrandweer aanwezig en namelijk bij het emplacement Kijfhoek. Nog circa tien placements worden bekeken. Dat is de feitelijke situatie. Ik vind het heel terecht dat mevrouw Van Tongeren zo vasthoudend is. Ik dank haar daar ook voor, want ik waardeer dit zeer. Dit is namelijk een belangrijk punt. Wij delen gewoon dezelfde ambitie. Daar mag geen misverstand over bestaan. Ik vind dat dit zo snel mogelijk op orde moet zijn.

Ik kom nu bij het punt dat door een aantal leden is ingebracht, namelijk de integraliteit. Gevraagd werd op welke wijze er afstemming plaatsvindt tussen het Openbaar Ministerie en de Brzo-toezichthouders. Laat ik het zo zeggen: ik ben het niet ermee eens dat de coördinatie niet helder en goed is. De Brzo+-organisaties en de Brzo-RUC trekken daar in het hele land hard aan. Daar gaat de Staatssecretaris over, want zij is de primaire verantwoordelijke daarvoor. Vervolgens zijn er veiligheidsregio's die geografisch vallen binnen de Brzo-RUC. Ik ben gisteren op werkbezoek geweest bij de veiligheidsregio in Zeeland. Daar heeft men mij dat ook beschreven. Het werkt goed en dat is ook de ambitie. De veiligheidsregio's gaan in het kader van Odfjell, waar ik zo dadelijk op terugkom, over de bedrijfsbrandweer, over de toets. Verder is er de eigen verantwoordelijkheid die je nooit kunt mandateren aan wie dan ook van het Openbaar Ministerie. Iedereen zal dat – hoop ik – begrijpen. Wij houden in dit land ook rechtsstatelijk overeind dat die magistraten hun werk kunnen doen. Het OM – dit zeg ik ook tegen de heer Geurts – zoekt naar samenwerking

met de omgevingsdiensten. Dat is heel goed. Het nieuwe stelsel dat nu op gang is gekomen, draagt daaraan bij. Het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie is aangesloten bij het Brzo+-overleg, waarin de Brzo-toezichthouders verenigd zijn. Enkele toezichthouders zijn aangesloten bij de Strategische Milieukamer waar onder regie van het Functioneel Parket wordt gesproken over de inzet van het strafrecht. De handhavingsstrategie Brzo bevat afspraken ten aanzien van de keuze voor de inzet van bestuursrecht en strafrecht. Deze handhavingsstrategie is door alle betrokken partijen onderschreven en gisteren vastgesteld, ook in het Bestuurlijk Omgevingsberaad onder voorzitterschap van de Staatssecretaris.

Ik kan ook iets zeggen over het functioneren. Het OM stuurt op de opsporingscapaciteit via de Strategische Milieukamer waarin de politie en de betrokken bijzondere opsporingsdiensten zijn vertegenwoordigd. In de Strategische Milieukamer worden de prioritaire thema's benoemd. Brzo is een prioritair thema voor de SMK, samen met het toezicht. Concrete signalen en opsporingsonderzoek worden gewogen in de milieukamer en daar hoort dat ook thuis.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Ik heb een korte vraag. Ik ben blij om te horen dat de handhavingsstrategie is vastgesteld. Kan de Kamer die ontvangen?

Minister **Opstelten**: Mag ik de vraag nog één keer horen. Dit ging iets te snel.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): De vraag was iets te kort. Wij zijn blij dat de handhavingsstrategie is vastgesteld. Dat is blijkbaar gisteren gebeurd. Ik neem aan dat de Kamer die snel mag ontvangen. Dat was mijn vraag.

Minister **Opstelten**: Voor die vraag verwijst ik naar de Staatssecretaris, want die hoort bij haar thuis. Ik ga nog even in op de vragen van de heer Geurts. Mijn indruk is dat de heer Geurts, en dat is gelukkig voor hem, nog niet in contact is geweest met het Functioneel Parket, want dat vergadert slechts als het nodig is. Verder trekt het Functioneel Parket alleen conclusies. Mijn indruk is dat dit parket goed functioneert en dat men scherp is. Het strafrecht kan op deze manier echt complementair aan de bestuursrechtelijke handhaving zijn, zoals past bij de positie ervan.

De heer **Geurts** (CDA): Uiteraard ben ik blij dat ik het Functioneel Parket persoonlijk niet goed ken. Ik had gevraagd wat de resultaten in de afgelopen drie jaar waren. Ik had niet naar de resultaten van de afgelopen tien jaar gevraagd, omdat dat wel heel veel is. Wij hebben nu één zaak, Odfjell. Die is voor ons allen helder. Zijn er nog meer van dit soort zaken in de chemische industrie, in de op- en overslagbedrijven of bij andere, vergelijkbare takken waar het Functioneel Parket mee bezig is of al iets aan gedaan heeft? Dat is mij namelijk niet helder.

Minister **Opstelten**: Ik heb niet paraat – zo vaak vergader ik niet met het Functioneel Parket – om hoeveel zaken het precies gaat. De heer Geurts heeft in de media de aanpak bij Chemie-Pack kunnen volgen. Dat zijn heel ingewikkelde zaken, maar op dat vlak heeft het OM zijn positie laten zien. Ik kan geen voorbeelden noemen. In de Odfjell-zaak heeft het OM, de rechter, net een uitspraak gedaan. De uitspraak was kort samengevat een boete van 3 miljoen, maar het vonnis was natuurlijk langer. Wij blijven dit volgen. De Kamer doet dit ook vanuit haar verantwoordelijkheid naar mij toe en ik vanuit mijn verantwoordelijkheid naar het OM. De heer Geurts kan ervan overtuigd zijn dat wij hier scherp op letten. Dat is mijn antwoord.

Nu kom ik op de zaak Odfjell. In zijn algemeenheid wil ik nadrukkelijk zeggen dat bedrijven in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn. Bij de rechtsgang in de zaak Odfjell werden meerdere incidenten tegelijkertijd voor de rechter gebracht. Het Openbaar Ministerie was van mening dat medewerkers van het bedrijf concreet gevaar hebben gelopen en dat maatregelen om dit gevaar te beperken achterwege zijn gebleven. Dat is een belangrijke constatering. Het Openbaar Ministerie heeft ook een tiental feiten ad informandum toegevoegd. Deze feiten zijn door Odfjell ter zitting erkend. De rechtbank heeft die meegenomen bij de oplegging van de straf. De rechtbank overweegt dat bij het bepalen van de hoogte van de geldboete werd meegenomen dat het bedrijf reeds vele malen eerder is veroordeeld voor soortgelijke strafbare feiten. De uitspraak was, zoals ik net heb gezegd, een boete van 3 miljoen. De vervolging betrof kort gezegd een aangifte van de DCMR aangaande het niet voldoen aan de vergunningsverplichtingen, het nalaten van het voorkomen van maatregelen om ongelukken te voorkomen, butaanemissies en benzeenemissies. Mevrouw Cegerek vroeg in verband met Odfjell ook naar de handhavings- en boetemogelijkheden. Wij hebben recent schriftelijk laten weten dat het op dit moment goed mogelijk is om overtreders aan te pakken. De Brzo-toezichthouders beschikken nu over meerdere handhavingsinstrumenten. De mogelijkheid tot het opleggen van een boete is er daar één van. Het is van belang dat in de praktijk een goede afweging tussen de beschikbare instrumenten wordt gemaakt, zodat deze zo effectief mogelijk worden ingezet. Dit is geborgd door de handhavingsstrategie Brzo die per 1 januari 2014 landelijk toegepast wordt door alle Brzo-toezichthouders. Herhaling van een overtreding geldt in deze strategie als een verzwarende omstandigheid als gevolg waarvan een zwaardere sanctie wordt opgelegd.

Mevrouw Van Tongeren vroeg naar de transactiesituatie van het OM. Het OM heeft de mogelijkheid om een transactievoorstel te doen. Als hierop wordt ingegaan, wordt afgezien van verdere vervolging. Het transactievoorstel is voor het OM een manier om strafzaken af te doen. De opportuniteit daarvan wordt afgewogen. Zo kan hiervoor gekozen worden, als het bewijs voorhanden is maar er gevreesd wordt voor een langdurige, complexe rechtszaak, terwijl het geboden is dat het rechtsgevoel in de samenleving op korte termijn een handeling vereist. Die afweging is altijd aan het OM zelf. Zoals mevrouw Van Tongeren weet uit een recent debat, moet ik een goedkeuring geven aan de zware transacties, dus de transacties van meer dan € 50.000. Er moet dus een onderscheid gemaakt worden tussen transacties tot en met € 50.000 en de transacties die dit bedrag te boven gaan. Ik kan geen garantie geven of zeggen dat er nooit meer een transactie zal plaatsvinden. Het is een afweging van het OM. De zaak Odfjell is voor de rechter geweest en de rechter heeft een boete bevolen.

De heer De Graaf heeft gevraagd hoe het staat met de voorbereiding op de bestrijding van branden en ongevallen bij majeure risicobedrijven. Ik heb daar al wat van gezegd. Uit de feiten en de toon waarmee wij opereren en communiceren, kan de Kamer al afleiden dat wij staan voor urgentie, voor adequate en goed gecoördineerde handhaving vanuit één overheid. De veiligheidsregio's zijn samen met de risicobedrijven zelf extra voorbereid op branden en ongevallen. Risico's worden afgedekt door specifieke brandbestrijdingsvoorzieningen die op deze bedrijven aanwezig zijn, zoals blusinstallaties voor het koelen van tanks en voor blussing met schuim. Die voorzieningen worden bediend door de bedrijfsbrandweer en de overheidsbrandweer. In Rotterdam is er voor het Rijnmondgebied een gezamenlijke brandweer, publiek-privaat, met één bestuur. De brandweerfunctionarissen, de eenheden en de meldkamers, zijn getraind – dit is belangrijk – en beschikken over operationele informatie en procedures voor alarmering, opschaling, informatie en coördinatie. Voor dit type bedrijven gaat het om specifieke gegevens en

procedures. Er zijn initiatieven genomen op het gebied van de crisiscommunicatie en de bovenregionale samenwerking. De Kamer is daarover geïnformeerd, onder andere in de kabinetsreactie over Chemie-Pack. Voor de meest risicovolle Brzo-bedrijven moet een multidisciplinair rampbestrijdingsplan opgesteld worden. Bovendien moet er worden geoefend. Dat alles gebeurt.

De regio Rotterdam Rijnmond – dit was ook een vraag van de heer De Graaf – heeft in navolging van de rapporten over Chemie-Pack zijn werkwijze aangescherpt, zoals ik heb kunnen constateren. De industriële veiligheid krijgt de hoogste prioriteit. De veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond is een zogenaamde expertregio en beschikt over de meeste kwalificaties en experts in Nederland. Als zich iets voordoet, kan deze veiligheidsregio ook elders de helpende hand bieden. De personele capaciteit op dit terrein is uitgebreid. Er worden onaangekondigde inspecties uitgevoerd, samen met DCMR en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Koel- en blusinstallaties worden daadwerkelijk live getest. Het blijft niet bij de controle van logboeken en certificaten. De leden der Kamer hoeven zich daar geen zorgen over te maken. Informatie over incidenten in het haven- en industriegebied worden ook actief openbaar gemaakt via de website. Deze acties komen bovenop de al langer bestaande procedures voor chemische ongevallen en oefeningen.

De heer **De Graaf** (PVV): Ik heb een korte vraag tussendoor. De Minister somt een hele rits aan veiligheidsmaatregelen op. Dat ziet er goed uit, ondanks de problemen bij Odfjell. De Minister zei dat er nu onaangekondigde inspecties worden uitgevoerd. Wat is het percentage onaangekondigde inspecties van het totaal aantal inspecties? Is dat 1%, 90% of ergens er tussenin?

Minister **Opstelten**: Ik vind dat typisch een vraag die aan de Staatssecretaris gesteld zou moeten worden.

De heer **De Graaf** (PVV): Dan stel ik die vraag bij dezen aan de Staatssecretaris, omdat ik straks zelf niet meer aanwezig kan zijn. Dan is deze vraag alvast genoteerd.

Minister **Opstelten**: Ik ga nu in op de vraag welke lessen ik uit de affaire-Odfjell heb getrokken, gezien mijn verantwoordelijkheid. Ik vind dit een bijzondere prettige vraag, door wie die ook gesteld wordt, want ik heb een paar lessen getrokken. Ik heb dit niet met de burgemeester van Rotterdam voorbereid, want wij doen dit op de correcte wijze. Voor de meest risicovolle bedrijven moet er een rampenbestrijdingsplan zijn. Dat moet ook operationeel zijn en goed geoefend worden. Dat moet er dus zijn; dat mag niet meer onduidelijk zijn.

Voor de overige bedrijven zijn er brandweeraanvalsplannen. Het belangrijkste vanuit mijn verantwoordelijkheid voor de veiligheidsregio is om er bovenop te zitten. Dat rampenbestrijdingsplan moet er zijn, er moet mee geoefend worden en bovendien moet het van tijd tot tijd onverwacht gecheckt en bekeken worden.

Ik heb de indruk dat ik de vragen in korte tijd uitgebreid heb beantwoord.

De **voorzitter**: Ik heb de stellige indruk dat dit het geval is, maar dat neemt niet weg dat ik ga inventariseren of er behoefte is aan een korte tweede termijn. Ik stel vast dat dit bij enkele leden inderdaad het geval is.

De heer **Geurts** (CDA): Voorzitter. Ik heb niet zozeer behoefte aan een tweede termijn als wel aan een antwoord op mijn vraag. Ik dacht dat mijn vraag de makkelijkste vraag van de dag zou zijn, maar blijkbaar is die zo moeilijk dat er geen antwoord op komt; althans ik heb er geen gehoord. Mijn vraag heeft betrekking op de klokkenluiders. Ik vroeg of de Minister

of de Staatssecretaris van Justitie bereid is om met deze mensen in gesprek te gaan.

Minister **Opstelten**: Ik wil best met de klokkenluiders spreken. De overheid en het kabinet antwoorden met één mond, maar dit ligt op het terrein van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Ik had de vraag niet beantwoord, omdat hij hierop zal antwoorden. Ik had dat even moeten zeggen, dat is terecht, want de heer Geurts had mij in persoon aangesproken. Dank hiervoor.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Voorzitter. Ik ben blij dat de Minister en ik beiden even vasthoudend zijn. Ik heb nu een antwoord gekregen op mijn vragen over de bedrijfsbrandweer en over de rangeerterreinen. Ik had ook gevraagd hoeveel van de 168 Brzo-bedrijven nu, op dit moment, hun brandveiligheid helemaal op orde hebben.

Minister **Opstelten**: Voorzitter. Ik moet nu even de bijlage bij de brief erbij nemen, want daar staat dat in. Ik zoek die brief even op voor mevrouw Van Tongeren. Het is een dikke brief waarin staat wat de veiligheidsregio heeft bekeken. De Brzo-bedrijven van de zware categorie moeten beschikken over een preventiebeleid en een veiligheidsbeheersysteem. Tevens moeten zij een veiligheidsrapport opstellen en een bedrijfsbrandweer hebben. In die brief staat precies hoeveel bedrijven er zijn beoordeeld en hoeveel er zijn aangewezen. Ik heb ook aangegeven welke Brzo-bedrijven van de lichte categorie over een preventiebeleid zware ongevallen en een veiligheidsbeheersysteem moeten beschikken. In het totaal zijn er bij de zware categorie 268 Brzo-bedrijven die moeten beschikken over een preventiebeleid en veiligheidsbeheersysteem en die tevens een veiligheidsrapport moeten opstellen. Er zijn 153 bedrijven die over een PBZO, een PreventieBeleid Zware Ongevallen, moeten beschikken. Dan heb je 102 opslagbedrijven gericht op vervoer en spooreplacements die over een ARIE moeten beschikken op grond van hoofdstuk 2, afdeling 2, van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Tot slot zijn er drie inrichtingen, bedoeld in artikel 15, onderdeel b, van de Kernenergiewet, met uitzondering van de inrichtingen waarop artikel 44 van het Besluit kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen van toepassing is. Ik verwijs dus naar deze brief. Er zijn verschillende categorieën: een categorie waarin is aangewezen dat bedrijven voldoen, een categorie met zaken die nog in procedure zijn en een categorie overige. Dat is onze richtsnoer; ons spoorboekje.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Ik heb dit staatje met twee medewerkers bestudeerd; ik vroeg dan ook niet naar het voorlezen van dit staatje. Mag ik dan concluderen dat 195 van de 268 meest gevaarlijke bedrijven in Nederland hun brandveiligheid op orde hebben?

Minister **Opstelten**: Nee, wij moeten dit even precies langsgaan. Dat is prettig. Het gaat om 268 bedrijven. 195 bedrijven zijn beoordeeld. Daarvan zijn er 108 helemaal in orde. Zij hebben een bedrijfsbrandweer of zijn daarop aangewezen. In procedure is 24%, dat zijn 64 bedrijven. Daar wordt nog naar gekeken. Het percentage overige bedrijven is 3%. Dat is het. Dit gaat dus door. Mevrouw Van Tongeren wil net zoals ik gewoon 100%, 100%, 100% en 100% horen, maar zover zijn wij nog niet.

Mevrouw **Cegerek** (PvdA): Ik heb een vraag gesteld over de doorzettingsmacht. De regering kiest ervoor om zich te beperken tot de Wabo-taken. Ik had de Minister gevraagd waarom de regering deze keuze maakt. Ik zie de Minister al verwijzen naar de Staatssecretaris, maar kan de Minister garanderen dat deze aanpak geen extra risico in zich draagt voor omwonenden. Ik kan mij voorstellen dat deze vraag straks beantwoord

wordt door de Staatssecretaris, maar ik had er nog niets over gehoord. Daarom vroeg ik mij dit af.

Minister **Opstelten**: Ik wil hierover geen enkele verwarring laten bestaan. Deze vraag hoort bij de Staatssecretaris thuis, want die heeft doorzettingsmacht in het mandaat gekregen. Die doorzettingsmacht ligt dus niet bij ons. Zij zal dat straks uitleggen.

De **voorzitter**: Ik zie dat er geen vragen meer zijn voor de Minister van Veiligheid en Justitie. Ik bedank hem van harte.

Minister **Opstelten**: Mag ik de voorzitter en de leden zeer hartelijk danken voor de courtoisie? Zij hebben mij immers de gelegenheid gegeven om de vragen meteen te beantwoorden, zodat ik nu naar een ander debat kan gaan.

De **voorzitter**: Minister, wij hebben dit met liefde gedaan. Dan gaan wij nu door met onze eerste termijn. Geen van de leden heeft zijn tijd opgesoupeerd, dus dat is een mooie meevaller. De één had 45 seconden nodig, de ander ietsje meer. Mevrouw Van Tongeren heeft nog dik 2,5 minuut over voor de eerste termijn. Zij vervolgt haar betoog nu.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Voorzitter. Ik ga in razende vaart door mijn vragen heen. Zowel de VVD als de PvdA zei in 2012 dat Odfjell dicht moest, als het nog één overtreding zou begaan. Ik hoor graag zowel van de Staatssecretaris als van mijn collega's hoe zij daar nu tegen aankijken.

Ik heb meerdere vragen over de structuurwijziging bij Brzo en de RUD's. Ik beperk mij tot de belangrijkste vragen. Gaat het echt helpen als de Staatssecretaris doorzettingsmacht heeft? Creëer je niet gewoon een tweede circuit, nog een overlegstructuur? Stel dat je Odfjell moet sluiten, dan doet de Staatssecretaris dat niet in haar eentje; daar komt ook het kabinet en de Minister van Economische Zaken bij kijken. Ik vind het een groot probleem om een ambtenaar aan twee verschillende politieke besturen verantwoording te laten afleggen.

Er zitten altijd grote financiële belangen achter. Stel dat de Staatssecretaris ten onrechte een bedrijf sluit, wie krijgt dan de financiële schadeclaim? Ik hoop dat mijn collega's hier nog meer vragen over zullen stellen, want ik vraag hier niet meer over omwille van de tijd.

Mijn fractie heeft al eerder vragen gesteld over het handhaven van zaken zoals een verplichte aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven. De Rli stelt dit ook voor. Dan zou de verzekeringsmaatschappij ook een disciplinerend middel zijn voor die bedrijven. Hetzelfde geldt voor de certificeringsbedrijven. Hoe krijgen wij grip op die bedrijven, zodat zij geen certificaten uitgeven die ten onrechte een vals veiligheidsgevoel geven? Mijn fractie heeft al eerder voorgesteld om te kijken naar de mogelijkheden van een fonds waaruit saneringskosten bij bedrijven die toch failliet gaan, te betalen zijn, zodat die kosten niet afgewenteld worden op de gemeenschap. Ik sta echter ook open voor andere oplossingen.

In juni 2013 hebben wij voor het eerst voorgesteld dat bedrijven die herhaaldelijk in de fout gaan, mee zouden moeten betalen aan hun toezicht. De Staatssecretaris heeft mij toen gevraagd om die motie aan te houden. Ik lees nu in de brieven dat wij daar pas finaal uitsluitel over krijgen in 2014. Nu kun je een motie heel lang aanhouden, maar dit is wel een heel ruime tijd. Graag krijg ik hierop een reactie van de Staatssecretaris.

Een heel andere vraag gaat over de aardbevingen in Groningen. Bij externe veiligheid hebben wij een overlijdensrisico van 1 op 1.000.000 als het een risico is dat door de mens veroorzaakt wordt. Is de Staatssecretaris bereid om in kaart te brengen wat het overlijdensrisico in Groningen

is vanwege de toegenomen kans op aardbevingen? Zitten wij wel binnen de vastgestelde grens? Mocht de Staatssecretaris daar niet toe bereid zijn, dan overweeg ik een motie op dat punt.

Verder wil ik graag weten of wij bij Shtandart in de Maasvlakte een volgend probleem creëren in het vergunningsverleningstraject. Als je namelijk de verschillende persberichten bekijkt, zegt Minister Kamp tegen onze Russische collega's dat hij aan het helpen is om de vergunning te verkrijgen en het pad daarvoor te effenen.

Mijn allerlaatste vraag is of de Staatssecretaris iets kan zeggen over het ontgassen van schepen in Rotterdam. Ik hoop dat de woordvoerder van de SP hierop verdergaat.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Voorzitter. Ik begin met het basisnet. Het derde spoor in Duitsland wordt aangepakt. Dit betekent een capaciteitsbeperking voor vervoer van gevaarlijke stoffen over de Betuweroute. Voor dat vervoer moet men een andere route gaan kiezen. Mijn collega had het tijdens de begrotingsbehandeling ook al over goederenvervoer per spoor. Water is natuurlijk een goede optie. Dat is in ieder geval beter dan vervoer via de Brabantse steden. Dat lijkt mij althans wel. De alternatieve Brabantroute kent namelijk ook strenge veiligheidseisen. Dat is terecht. Bovendien is de capaciteit redelijk beperkt. Het aanvragen van een omleiding kost ook veel tijd. Wat gaat de Minister dus doen om de plafonds qua risico en aantal op de Brabantroute aan te passen als de Betuweroute minder gebruikt zal worden? Wil de Minister een actieplan maken voor de aanpak van de Betuweroute? Welke gevolgen heeft dat? Voor de Drechtsteden zijn er aanvullende maatregelen genomen, maar die werden ook aan Tilburg toegezegd. Daar is geld voor, maar wat moet Tilburg doen? Wat kan Tilburg verwachten en wanneer?

Ik kom nu op de casus Odfjell. Ik benadruk dat deze casus niet representatief is voor de hele sector. Ik vind dat wij niet op basis van die casus onze structuur of wetgeving moeten aanpassen. Toch kunnen wij wel lessen trekken. Als er falende bestuurders zijn, moeten wij dat niet onder de pet houden. Het staat buiten kijf dat de externe veiligheid, vooral in de chemie, goed geregeld moet zijn. De VVD zet in op strakke handhaving. Ik zei al dat nieuwe regels niet nodig zijn, maar wel een betere uitwerking van bestaande wet- en regelgeving en van de structuren. De VVD vindt daarbij net als de Onderzoeksraad Voor Veiligheid dat de primaire verantwoordelijkheid voor de veiligheid bij het bedrijf zelf ligt.

Ik kom nu op het stelsel, het vergunningtoezicht en de handhavingstaken. Ik breng in dit verband vier punten onder de aandacht. Ten eerste moet de sector zelf meer verantwoordelijkheid nemen en zorgen voor interne en externe veiligheid. Er zijn ook voorbeelden van het toenemen van het nemen van verantwoordelijkheid. Ik noem Veiligheid Voorop, maar er zijn er meer. Ik juich dit toe. Spreek eventueel veiligheidsdeals met elkaar af als dit mogelijk is.

Ten tweede vind ik dat wij de huidige Brzo- en de RUD-structuur een kans moeten geven. De implementatie is in volle gang. Conform een motie van mijn collega's Houwers, Leegte en Van der Werf uit november 2011 wordt het succes van de regionale uitvoeringsdiensten pas eind 2014 geëvalueerd. Daarom ben ik terughoudend om nu tussentijds structuurwijzigingen in de vth-taken door te voeren. De VVD vindt het huidige Brzo-stelsel dus toereikend. De toezichthouders hebben een regionale c.q. lokale verankering met de bedrijven nodig, omdat de kennis juist daar zit. Het kennisniveau kan wat ons betreft nog verder omhoog. Ik wil echter niet dat mensen van de ILT op de werkvloer van de bedrijven komen. Ik wil dus geen extra controlelaag. Voor het systeem van handhaving en toezicht is dus geen extra regelgeving nodig, maar wel een betere uitwerking. De taken zijn nu verdeeld over de Ministeries van I en M, SZW en V en J. Ik wil de versnippering tussen die drie ministeries tegengaan, zoals ik net al zei. Mijn einddoel is dat het Ministerie van I en M eindver-

antwoordelijk wordt. Ik vind dat ook logisch, want dat ministerie is ook verantwoordelijk voor het gehele stelsel. Veiligheid gaat verder dan alleen maar de veiligheid van het eigen personeel, maar de overheid heeft bij een calamiteit ook de rol om omwonenden te beschermen. Dit kun je oplossen door detachering. Ook mandatering kan soelaas bieden. Verder kunnen SZW-inspectietaken ondergebracht worden bij de huidige Brzo's. Graag krijg ik een reactie van de Minister daarop. Het is kenmerkend dat zowel VNG-IPO als VNO één lijn trekken en dat zij een einde wensen aan het gefragmenteerde toezicht. Kortom, laat de Brzo-RUD's de autoriteit blijven en het enkele loket voor het bedrijf.

Ten derde bestaat een risicoloze samenleving niet. De VVD vindt het echter onjuist dat de gemeenschap voor de kosten opdraait als het flink fout gaat. Ik vraag daarom naar de stand van zaken van de motie-Lucas van eind april 2013 over Thermphos. In dat verband vroeg men zich af hoe je de verantwoordelijkheid en de financiële aansprakelijkheid daar kunt neerleggen waar die hoort en niet bij de overheid, om op die manier de risico's voor de overheid en de gemeenschap te beperken. Ik verzoek daarom om de mogelijkheid tot een verplichte bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering nader te bezien. In het buitenland lijkt zo'n verzekering gebruikelijk te zijn bij het verkrijgen van een vergunning of een verlenging van die vergunning. Een vooraanstaande hoogleraar, de heer Helsloot, beveelt dit ook aan. Het voordeel is dat de gemeenschap niet of minder hoeft op te draaien voor de schade bij een calamiteit. Daarnaast kijkt de verzekeraar mee bij de analyse van de veiligheidsrisico's, hetgeen mede bepalend is voor de premies die moeten worden betaald. Dit is dus ook een stimulans voor de bedrijven om hun veiligheid op orde te hebben en eerder preventieve maatregelen te nemen. Het past ook in de lijn van verantwoordelijkheid nemen door het bedrijf zelf. Een voorbeeld is de offshore-industrie. Daar hebben verzekeraars al meer ...

De **voorzitter**: Ik onderbreek u even, mijnheer Dijkstra, want u moet echt gaan afronden.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): In de offshore-industrie spelen verzekeraars een belangrijke rol. Het afdekken van risico's is hun corebusiness. De VVD verzoekt daarom om een overzicht van alle voors en tegens, zodat de Kamer daar op een later moment een weloverwogen keuze in kan maken.

Ten vierde ga ik in op transparantie. Ik wil dat een actueel, digitaal inzicht kan worden verkregen in welke vergunningsgelden er voor wie, tot wanneer en in welke mate zijn.

Ten slotte wil ik de rapportages op het gebied van veiligheid samengevoegd zien in één jaarlijkse rapportage, noem het de «staat van de veiligheid», conform het advies van VNO. Wij gaan hier natuurlijk niet iedere keer met drie bewindspersonen zitten.

De heer **Van Gerven** (SP): Ik heb met interesse naar het betoog van de heer Dijkstra geluisterd. Hij sprak over de aansprakelijkheidsverzekering. Dit punt heeft de SP ook al meerdere malen aangestipt. Er dreigt zowaar een Kamermeerderheid hiervoor te ontstaan, want ik denk dat veel fracties hier toch wel voor voelen. Los van de vraag of hij uiteindelijk voor of tegen is, heeft de heer Dijkstra aangegeven dat hij informatie wil. Kan hij nader aangeven voor welke bedrijven er min of meer een verplichting zou moeten gelden?

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Bij Thermphos dat onder de Kernenergiewet valt, maar ook breder, dus bijvoorbeeld bij bedrijven die actief zijn in de chemie, zijn er risico's. Denk aan Chemie-Pack. Daar is het misgegaan. Uiteindelijk belandde er 71 miljoen euro schade op het bordje van de gemeenschap. Ik zou het prettig vinden als dit voortaan niet meer

het geval zou zijn en dat je die kosten op de een of andere manier zou kunnen afwentelen op degene die de schade heeft veroorzaakt. Wij moeten bekijken of dit realiseerbaar is. Dit valt een beetje in het kader van «de vervuiler betaalt». Ik denk dat bedrijven er zelf ook veel aan gelegen is om de risico's te beperken en de premie daardoor laag te houden. Er zitten echter ook negatieve kanten aan. Denk maar aan extreme premies. Misschien is dit gewoon niet te doen. Daarom wil ik van de Staatssecretaris weten of zij mij de toezegging kan doen om dit in kaart te brengen, zodat wij een weloverwogen oordeel kunnen vellen, waarin ook de concurrentiepositie wordt meegenomen.

De heer **Van Gerven** (SP): Ik denk met name aan de Brzo-bedrijven. Een paar honderd bedrijven zijn nadrukkelijk in beeld. Denkt de VVD daar ook aan? Ik wil die vraag via deze interruptie ook nog even doorgeleiden naar het kabinet.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Ja, wij denken in eerste instantie aan de Brzo-bedrijven die daaronder vallen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Allereerst sluit ik mij graag aan bij de vraag van de heer Dijkstra aan de Staatssecretaris om de voors en tegens van een dergelijke verzekering op een rijtje te zetten. Ik denk dat dat heel nuttig is. Bij een verzekering vraag je een bedrijf natuurlijk altijd om een premie op te brengen die hopelijk nooit nodig is, maar die best hoog kan zijn. Kijk maar naar de bedragen waar het potentieel om gaat als het wel misgaat. Ik heb zojuist al gezegd dat ik aan het bekijken ben of je bedrijven verantwoordelijk zou moeten maken of dat je een soort link zou moeten leggen tussen het bedrijf en het bedrijf waarvan ze diensten afnemen. Shell stalde bijvoorbeeld altijd zijn vloeistoffen bij Odfjell, maar nam geen enkele verantwoordelijkheid voor de veiligheidssituatie bij Odfjell. Kan de heer Dijkstra een eerste reactie geven op het nader uitwerken van zo'n idee?

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Mevrouw Van Veldhoven refereert aan een stukje ketenverantwoordelijkheid. Dat is een van de aanbevelingen waar ik voorstander van ben. Ik zie dat de branche dit oppakt. Dit voorstel is slechts een idee. Wij zijn er nog niet. Misschien zou je dit ook onder de ketenverantwoordelijkheid kunnen scharen, want een verzekeraar die je erbij betreft, heeft er ook belang bij. De verzekerde heeft er belang bij, evenals de gemeenschap. Ik wil graag van de Staatssecretaris weten of zij kan toezeggen, dit alles op een rij te zetten. Ik wil de keuze nu nog niet maken, maar ik vind wel dat wij dit breder moeten doen dan alleen via de Kernenergiewet. Het gaat juist om de Brzo-bedrijven. Hoe kunnen wij voorkomen dat de milieurisico's en de schade die er bij calamiteiten eventueel zijn, op de gemeenschap worden afgewenteld?

Mevrouw **Cegerek** (PvdA): Voorzitter. Het rapport van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid over Odfjell illustreert wat zich bij gevaarlijke bedrijven kan voordoen. Jarenlang werd er voortgemodderd. Waarschuwingen van de inspectie leidden eigenlijk tot niets. Sterker nog, het bedrijf kreeg een ISO-certificering voor het milieu. De PvdA hecht veel waarde aan de naleving van milieu- en veiligheidsregels bij gevaarlijke bedrijven. Werknemers en omwonenden moeten op de overheid kunnen vertrouwen als het gaat om hun veiligheid. Toch blijkt de meerderheid van de nalatige bedrijven zelfs na meerdere waarschuwingen nog steeds niet aan de eisen te voldoen. In eerste instantie kijken wij daarvoor naar de bedrijven zelf. Een bedrijf dat een milieuvergunning krijgt, krijgt daarmee in feite toestemming om een zekere overlast te veroorzaken, uiteraard binnen wettelijke kaders. Dat een bedrijf dit kan doen, mag het niet als vanzelfsprekend beschouwen. Ieder bedrijf heeft tegenover de samenleving en

zeker tegenover omwonenden de plicht om zich aan de regels te houden. Wij hebben het hier immers over de categorie «gevaarlijkste bedrijven». Elk van die bedrijven is verantwoordelijk voor zijn eigen rotzooi en dient ervoor zorg te dragen dat die binnen de normen blijft die wij met zijn allen hebben vastgesteld. Concurrentie op veiligheid mag nooit aan de orde zijn. De overheid moet adequaat, professioneel en regelmatig toezicht houden. Dit vinden wij belangrijker dan de door zo'n zich misdragend bedrijf ervaren administratieve last of regeldruk. In reactie op het rapport over Odfjell geeft de regering aan, een aantal acties te ondernemen. Veel is echter afhankelijk van overleg en van de intentie tot betere samenwerking. Wat ons betreft is dit een goede eerste aanzet, maar deze is nog onvoldoende concreet. Wij zouden op een aantal punten verder willen gaan.

In mijn eerdere bijdrage heb ik al aangegeven dat wij betere inspecties bij bedrijven willen die alsmaar in de fout gaan. Wat de Partij van de Arbeid betreft, gaan ze daarvoor ook zelf betalen. Wie faalt, betaalt. Wie de overheid op extra kosten jaagt omdat hij de regels maar blijft overtreden en geen teken van verbetering laat zien, moet de kosten van herinspecties zelf dragen. Ik heb begrepen dat dit al eerder aan de orde is geweest en dat dit onderwerp in het voorjaar terugkomt, maar toch wilde ik dit nog eens benadrukken.

Het rapport is zeer kritisch over de inspecties. De inspecties opereerden op basis van een goede verstandhouding en dachten vooral mee met bedrijven. Ze lieten het na om sancties op te leggen. Het gaat hierbij onder andere om DCMR, een milieudienst die een voorbeeldfunctie heeft. Dit baart ons zorgen. Hoe denkt de Staatssecretaris ervoor te zorgen dat regionale uitvoeringsdiensten, zoals DCMR, goed gaan functioneren? Na de conclusies van de commissie-Mans van 2008 is er een hervormingsproces op het gebied van vergunningverlening en -handhaving op gang gekomen. Het kabinet is van mening dat dit proces versneld is door de gebeurtenissen bij Chemie-Pack en Odfjell. Met dit hervormingsproces dat qua opbouw en organisatie van de RUD's in de eindfase zit, verwacht de PvdA een duidelijke verbetering op het gebied van de vergunningverlening en -handhaving. Hoe denkt de Staatssecretaris deze mogelijke verbetering op het gebied van vth-taken die onder de Brzo-RUD's gaan vallen te toetsen?

De **voorzitter**: U moet afronden.

Mevrouw **Cegerek** (PvdA): Ik ben bijna klaar.

De **voorzitter**: Ja, maar de spreektijd is beperkt; dat begrijpt u.

Mevrouw **Cegerek** (PvdA): Ik heb al een vraag gesteld over doorzettingsmacht en de beperking tot de Wabo-taken. Daar wil ik graag antwoord op. Verder zijn wij met de regering van mening dat veiligheid primair de verantwoordelijkheid is van het bedrijf. Wij vinden ook dat toeleverende en opdrachtverlenende partijen kritisch zouden moeten zijn op het veiligheidsbeleid van de gehele keten. Je kunt geen contract met een bedrijf sluiten en vervolgens fluitend de andere kant op kijken als daar iets misgaat. Men dient zich ervan te vergewissen dat men met een bonafide bedrijf in zee gaat. Hoe weet een bedrijf echter dat de contractpartner er een potje van maakt? Dat kun je alleen weten als er voldoende openheid van zaken is. Als Brzo-bedrijven herhaaldelijk de regels overtreden en inspecties niet genoeg helpen, moeten de inspectierapporten wat ons betreft actief openbaar gemaakt worden, dus naming-and-shaming. Dat lijkt ons een goed sanctiemiddel. Wij horen graag de mening van de Staatssecretaris hierover.

De **voorzitter**: U leert echt heel snel. U bent heel goed in staat om de tijd op te rekken.

Mevrouw **Cegerek** (PvdA): Dit was mijn laatste vraag.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Ik begon mijn verhaal met de opmerking dat mevrouw Dijkers, de partijgenoot van mevrouw Cegerek, en ook de heer Leegte van de VVD op 27 juni 2012 hebben gevraagd of Odfjell niet gewoon dicht moet. Wanneer moet een bedrijf dat zo lang zo veel overtredingen heeft gedaan, dicht? Of blijf je aan zo'n bedrijf sjoeren om het toch nog op het niveau te krijgen dat het voldoet? Wat zijn de gedachten van de PvdA daar nu over?

Mevrouw **Cegerek** (PvdA): Het uiteindelijke doel is om mens en milieu geen schade toe te brengen. Als het risico zo groot is dat dit wel gebeurt, moet het bedrijf uiteraard dicht. Wij hebben onlangs een uitspraak van de rechter gehad in dit verband. Er wordt wel een boete opgelegd, maar het bedrijf wordt niet stilgelegd. In eerste instantie moeten wij dus kijken naar de verbeteringen. Ik ben ook benieuwd naar de reactie van de Staatssecretaris in dezen. Zoals het er nu voorstaat en uitgaande van de rechterlijke uitspraak, zou ik niet zeggen dat je het bedrijf op dit moment moet stilleggen.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Mevrouw Cegerek noemde naming-and-shaming als mogelijkheid. Ik waarschuw haar dat we daarmee voorzichtig moeten zijn. Wij hebben immers een keer zo'n lijst ontvangen van het ministerie. Daar staat dan een aantal bedrijven op. Geen enkel bedrijf wil daar natuurlijk op staan. Er zit echter geen enkele proportionaliteit in zo'n lijst. Het kan zijn dat je op die lijst komt te staan, omdat er een vergunning in revisie is. Het kan ook zijn dat er een ernstig probleem is. Is de woordvoerder van de PvdA het met mij eens dat je, als je aan naming-and-shaming doet – als je dat überhaupt wil – dit zeer zorgvuldig moet doen en dus rekening moet houden met dat soort factoren? Anders schiet je je doel misschien voorbij.

Mevrouw **Cegerek** (PvdA): Wij zijn het natuurlijk ermee eens dat het zorgvuldig moet gebeuren. De ondernemingen die op dit terrein werken, dus met gevaarlijke stoffen, zijn geen kleine onderneminkjes. Het zijn risicovolle bedrijven. Ze moeten zich bewust ervan zijn dat er risico's kunnen ontstaan. Openheid van inspectierapporten kan de hele keten helpen om zorgvuldig samen te werken. In het rapport van de onderzoeksraad staat ook ergens dat managers in dergelijke sectoren het in hun DNA moeten hebben om zo milieuvriendelijk mogelijk en geheel volgens de regels te ondernemen en managen. In die zin zou het de hele sector goed doen om met een dergelijke aanpak, uiteraard op een zorgvuldige manier, aan de slag te gaan.

De heer **Geurts** (CDA): Voorzitter. Ik begin met de «nieuwe wettelijke interventiebevoegdheid», om maar meteen een mooie term te gebruiken. IPO, VNG, VNO-NCW en MKB-Nederland zien daar helemaal niets in. Ik lees formuleringen zoals «bestuurlijke verrommeling», «versnippering», «nieuwe informatiestromen», «bestuurlijke verwarring» en «wij zien nog niets in de praktijk». Ze kwamen bovendien met een alternatief. Gisteren kregen de Kamerleden een mail waarin de eerder genoemde partijen aangaven dat de Staatssecretaris een alternatief heeft afgewezen. Ik concludeer dat er geen enkel draagvlak in het veld is voor de nieuwe wettelijke interventiebevoegdheid. Concludeert de Staatssecretaris dat ook onderhand? De belangrijkste vraag over dit onderwerp is: wat wordt de burger hier wijzer van? Wordt de handhaving hiervan beter? Wordt het opleidingsniveau van de controleurs beter? Wordt de veiligheid hier beter

van? Graag krijg ik een heel duidelijke toelichting van de Staatssecretaris op het waarom en waartoe van de beoogde nieuwe wettelijke interventiebevoegdheid. Waarom is het alternatief van de genoemde partijen voor het kabinet niet aanvaardbaar? Daarbij geef ik het kabinet nog maar even mee dat de leden Houwers en Leegte van de VVD en Van der Werf van het CDA in 2011 een motie hebben ingediend, waarin verzocht werd om geen extra interventiemogelijkheden in te bouwen, maar eerst de RUD's hun werk te laten doen en eventuele wijzigingen pas door te voeren na de evaluatie in 2014.

Ik kom nu op de programmafinanciering van externe veiligheid. Dat is een totaal ander onderwerp. Mijn collega Omtzigt heeft in het algemeen overleg van 20 juni een warm pleidooi gehouden voor de instandhouding van de programmafinancieringsgelden na 2014, in ieder geval voor de veiligheidsregio's. De Staatssecretaris heeft daarop toegezegd dat er eind dit jaar een voorstel zal volgen. Wij hebben nog een paar dagen tot het kerstreces. Het jaar is dus nog niet om. Desalniettemin vraag ik de Staatssecretaris om de Kamer vandaag, vooruitlopend op dat voorstel, alvast toe te zeggen dat het deel dat de veiligheidsregio's van de totale programmafinanciering in de huidige periode jaarlijks kunnen gebruiken voor hun wettelijke adviesrol qua orde van grootte voor deze organisatie gehandhaafd blijft. Dit is een lange zin. Mijn vraag komt erop neer of de veiligheidsregio's ongeveer een vijfde deel van de 20 miljoen euro jaarlijks, met een kleine korting voor de komende jaren die nog op de begroting staat, kunnen behouden?

De Onderzoeksraad Voor Veiligheid stelt dat veel en lang met Odfjell werd meegedacht. Er was sprake van onderhandelingstoezicht waarbij de toezichthouders op de hoogte waren van ernstige overtredingen. Hoe staat dit bij andere bedrijven in Nederland? Heeft het kabinet hier intussen naar gekeken? Wat waren de bevindingen?

Dan kom ik op het initiatief van het bedrijfsleven, namelijk Veiligheid Voorop. Dat verdient onze politieke ondersteuning. Echter slechts een beperkt gedeelte van de Brzo-bedrijven heeft zich hierbij aangesloten. Hoe denkt de Staatssecretaris te bereiken dat meer bedrijven zich hierbij aansluiten?

Ik heb nog een aantal afrondende zinnen. Het CDA kiest voor een eerlijke economie. Dat betekent dat de bedrijven zich moeten houden aan de regels die door de overheid zijn gesteld. De bedrijven en hun klanten zijn zelf primair verantwoordelijk. Wie wil nu zaken doen met iemand die er een zootje van maakt? Dan ben je een profiteur in onze ogen. Het CDA wil niet alleen maar nieuwe regels. Er zijn regels genoeg. Het gaat erom dat de chemie haar ketenverantwoordelijkheid serieus gaat nemen. Dan gaat het erom dat het kabinet keiharde handhaving van de regels bewerkstelligt. Gebeurt dit niet, dan volgen er gewoon harde sancties. Tot zover het vervolg van mijn termijn.

De voorzitter: Dan is nu het woord aan mevrouw Van Veldhoven. Zij heeft nog drie en een halve minuut spreektijd over.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Voorzitter. Een aantal vragen die ik in het eerste deel van mijn termijn heb gesteld aan de Minister van Justitie waren ook gericht aan de beide andere bewindspersonen. Ik neem dus aan dat zij daar zo meteen op in zullen gaan.

Ik heb nog een aantal aanvullende punten, zoals het vervoer van gevaarlijke stoffen. Er zijn zorgen over de gevolgen van de werkzaamheden aan het derde spoor voor goederenvervoer en daarmee ook voor externe veiligheid. Het gaat mij vooral om de routes die nu extra worden belast. Kan de Staatssecretaris aangeven wat zij gaat doen om deze overlast te beperken? Kan zij erop sturen dat vervoer van gevaarlijke stoffen voorrang krijgt in de capaciteit die straks nog wel beschikbaar is op de Betuweroute? Als er minder capaciteit beschikbaar is op die route,

laten wij die dan gebruiken om te voorkomen dat er versterkt overlast ontstaat door het vervoer van extra gevaarlijke stoffen door woonwijken. Zo voorkomen wij dat risicovolle treinen door plaatsen als Borne, Bortel en Oldenzaal gaan rijden, waar het spoor en de omgeving niet berekend zijn op meer van deze treinen. Mijn collega Betty de Boer heeft bij de begrotingsbehandeling dit onderwerp volgens mij aangestipt en het belang ervan onderstreept.

Ik kom nu op de uitvoering van de motie over de Drechtsteden. Ik kijk uiteraard uit naar het pakket aan maatregelen voor Dordrecht en Zwijndrecht. De uitvoering van mijn motie is voor Tilburg echter echt onvoldoende. Tilburg maakt zich zorgen over het feit dat de problemen daar eigenlijk vooruitgeschoven worden, terwijl er op dit moment ook daar al forse risico-overschrijdingen zijn. Gaat de Staatssecretaris de motie alsnog volledig uitvoeren en ervoor zorgen dat er een concreet plan van aanpak komt, ook gekoppeld aan de middelen? De Staatssecretaris zegt dat zij het wil koppelen aan ander werk. Dat is in principe mooi. Het risico dat er dan geen middelen meer zijn voor het uitvoeren van die extra maatregelen is echter groot. Tilburg maakt zich daar zorgen over. Het is goed dat er gewerkt wordt aan maatregelen om de spoorveiligheid te verbeteren. De veiligheidswinst die daarbij wordt geboekt, wordt vaak gebruikt en wordt zelfs gereserveerd – zo begrijpen wij – om straks extra goederenvervoer en extra spoorcapaciteit te kunnen creëren, terwijl die winst voor een deel ook gebruikt kan worden om de knelpunten die er nog zijn, echt op te lossen. Dat geldt zeker voor de plekken waar de veiligheidsrisico's al ver boven de oriëntatiewaarde liggen, zoals in Dordrecht. Kan de Staatssecretaris toezeggen, deze veiligheidswinst, daar waar mogelijk, deels ook te reserveren voor het verbeteren van de veiligheid in de risicogebieden?

Ik ga nu in op de reactie van onze Staatssecretaris op onze initiatiefnota. Ik dank haar heel hartelijk voor die reactie. Het is fijn om te zien dat zij een heel aantal van de punten die wij daarin hebben opgenomen, overneemt en daar zelf ook concrete nieuwe dingen aan koppelt, zoals de safety deals. Dat is heel mooi. Wanneer komt zij met een uitwerking van dit concept? Verder betreft mijn fractie het dat er pas medio 2014 een uitwerking komt van de doorberekening van de toezichtkosten. Die werd eerder nog voor eind 2013 toegezegd. Mijn vraag is dus waarin de vertraging zit. Wil de Staatssecretaris hard toezeggen dat dit er voor het zomerreces is? Wil zij daarbij meenemen dat het niet alleen gaat om de doorberekening van de kosten van extra inspecties, maar eigenlijk om het hele verscherpte toezicht?

Ik heb nog een paar korte puntjes, maar omdat mijn telefoon gaat, kan ik mijn tijd niet meer zien. Dat zul je altijd zien.

De voorzitter: Wij wel hoor. U hebt nog acht seconden.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Ja, ik rekende op u.

Ik ga nog even in op asbest op scholen. In 2011 heb ik een motie ingediend waarin de regering werd verzocht om scholen direct maatregelen te laten nemen als er sprake is van een direct gevaar van asbest. Die motie is Kamerbreed aangenomen. Nu, twee jaar later, blijkt dat het nog steeds niet duidelijk is in welke scholen er allemaal asbest zit. Wanneer is de maat vol voor de Staatssecretaris?

Voor Odfjell was er een ambitieus meerjarenprogramma aangekondigd. Wanneer kunnen wij dat verwachten?

Ik kom nu op het transport van ziekenhuisafval. 35 van de 91 ziekenhuizen zijn geïnspecteerd en die inspectie vertoonde geen rooskleurig beeld. Wat gaat er met de rest gebeuren?

Als allerlaatste puntje ga ik in op CIN-meldingen, het Centraal Incidenten-Nummer. Uit onderzoek naar de niet gemelde voorvallen van Odfjell blijkt

dat ruim 200 voorvallen niet zijn gemeld. Dat vond de Staatssecretaris onacceptabel. Mijn vraag is dus ook: hoe sluiten wij dit uit?

De heer **Van Gerven** (SP): Voorzitter. Excuses voor het feit dat ik iets later was. Ik spreek bovendien een woord van welkom uit aan Minister Asscher. Hij kan goed multitasken, zoals ik zie. Wij hebben elkaar nog niet ontmoet in het debat. Er gebeuren dus elke dag weer nieuwe dingen.

De Onderzoeksraad Voor Veiligheid is heel erg duidelijk over Odfjell. De bedrijfscultuur deugde voor geen meter. Het vertrouwen op de zelfregulering uit de markt is niet verstandig. Een meedenkende toezichthouder en meedenkende handhavers zijn zachte heelmeesters. De afgelopen jaren zijn er nogal wat stinkende wonden bij ons binnengekomen. Vanuit mijn voormalige functie als huisarts kan ik iedereen verzekeren dat streng en rechtvaardig optreden, dus echt behandelen, beter is. De Onderzoeksraad Voor Veiligheid vindt dat ook.

De handhavingsstrategieën van de afgelopen jaren waren er met name op gericht om het grote bedrijfsleven zo min mogelijk in de weg te zitten, met als toppunt het doorgeslagen neoliberalisme van de «inspectievakantie». Die term is enkele jaren geleden geïntroduceerd. Ik denk dat wij daarvan genezen zijn. Het is tijd voor realisme. Ik zeg dit ook tegen de rechtse broeders ter rechter zijde van mij. Ieders ogen moeten toch open zijn gegaan na de ramp bij Moerdijk en de misstanden bij Odfjell? Die ogen moeten zelfs wagenwijd openstaan. Het toezicht en de handhaving moeten weer ballen krijgen. De Odfjells van deze wereld moeten weer respect krijgen voor het toezicht en een gezonde angst voor de inspecteurs. Ik hoor graag een reactie van het kabinet op deze inleidende bespiegeling van mijn kant.

Graag krijg ik ook een reactie op vier punten die de Onderzoeksraad Voor Veiligheid naar voren brengt bij de casus Odfjell. Allereerst is dat de ketenaansprakelijkheid. Waar was Shell bij Odfjell? Hoe gaan wij dit voor de toekomst regelen? Graag krijg ik een reactie daarop.

Ten tweede leven er verschillende ideeën bij toezicht en handhaving. Wij zagen dat de Inspectie SZW veel strikter was dan de DCMR, die meer meedenkend was. Dit leidde eigenlijk tot twaalf jaar doormodderen, althans zo was uiteindelijk de conclusie. Hoe voorkomen wij dat dit in de toekomst nog een keer gebeurt? Hoe stoppen wij met het onderhandelingsstoezicht?

Ten derde vraagt de onderzoeksraad zich af wat er precies aan de hand is. De toezichthouders wisten eigenlijk niet exact wat er aan de hand was. Welke vergunningen waren wel en niet van kracht? Wat waren de precieze problemen? Dit was allemaal niet helder. Hoe voorkomen wij dit in de toekomst?

Ten vierde gaat het om de certificering. Odfjell had net nog een mooi plakkaat gekregen van het een of andere certificeringsbureau, Lloyds hoor ik hier zeggen. Het is toch bizar dat dit kan. Hoe kan dit? Hoe lossen wij dit op? Dit moet niet meer gebeuren. Ik ben er een voorstander van dat de certificeringsbureaus hoofdelijk aansprakelijk gesteld worden. Wat heeft het voor zin om bakken met geld voor certificering uit te geven als wij er toch niet op kunnen vertrouwen? Is het kabinet het eens met de SP op dat punt?

Ik ga ook in op asbest op scholen. Het is een dramadossier aan het worden. In 2012 zou de inventarisatie af zijn. Er ligt een harde toezegging van voormalig Staatssecretaris Atsma. Ook hier geldt: afspraak is afspraak, want zachte heelmeesters maken stinkende wonden. Het kan uiteindelijk zelfs dodelijk zijn. Wij hebben het daar al eerder over gehad. Wij hebben het bij scholen over publieke gebouwen. De nalatigheid van schooldirecties op dit punt, kan niet. Wat gaat het kabinet daaraan doen? Het gaat om publieke gebouwen. Kan die verplichte inventarisatie niet

uitgebreid worden naar alle andere publieke gebouwen? Het is immers de bedoeling dat wij er in 2024 serieus vanaf zijn, dus hier kan wel een tandje bij.

Nu kom ik op de chloor- en ammoniaktreinen en op de chemie waarmee rondgezeuld wordt. Ik neem aan dat de afspraken over het vervoersverbod via spoor van kracht blijven, met af en toe een uitzondering bij onderhoudswerkzaamheden, bijvoorbeeld voor het Rijnmondgebied en voor de afspraken in Limburg. Een onderbelicht probleem is de route Vlissingen-Antwerpen. Ik hoor graag van de Staatssecretaris wat zij ervan vindt dat treinen die van Vlissingen naar Antwerpen gaan, helemaal via Dordrecht rijden? Ze rijden daardoor twee keer door Bergen op Zoom, Roosendaal, Halderberge, Moerdijk en Dordrecht. Dit gebeurt alleen maar om kennelijk op de Kijfhoek van locomotief te wisselen om de andere kant uit te kunnen. Een eenvoudige oplossing is de aanleg van een Zeeuwse boog. Kan het kabinet daar serieus naar kijken?

In een vorig debat hebben wij gesproken over de stookoliezwendel. De Minister van Veiligheid en Justitie heeft toen heel wat beloofd en uitgesproken. Ik zou hierop echter ook graag een reactie van de Staatssecretaris willen. Kan zij met name ingaan op de rol van de Inspectie Leefomgeving en Transport? Die kreeg er namelijk ook behoorlijk van langs.

De voorzitter: De Staatssecretaris heeft mij verzocht om de vergadering een kwartier te schorsen. We gaan om 13.45 uur verder.

De vergadering wordt van 13.30 uur tot 13.45 uur geschorst.

Voorzitter: Paulus Jansen

De voorzitter: Ik heropen dit algemeen overleg van de commissie Infrastructuur en Milieu over externe veiligheid en handhaving. Het is goed dat er zo veel belangstelling is. Ik heb het voorzitterschap van mijn collega Van Dekken overgenomen en geef als eerste het woord aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor zijn beantwoording in eerste en tegelijkertijd tweede termijn. Hij wil daarna namelijk graag andere belangrijke dingen gaan doen, zo begrijp ik althans.

Minister Asscher: Voorzitter. Het is ongelooflijk aardig dat u mij daartoe de gelegenheid geeft. Ik dank de Kamerleden daar ook zeer voor. Ik dank de heer Van Gerven ook voor het persoonlijke welkomstwoord. Dat de leden mij de gelegenheid bieden om de zaal mogelijk eerder te verlaten, doet echter niets af aan het belang dat ook ik hecht aan het onderwerp dat hier besproken wordt. Laat ik dat vooropstellen. Dit onderwerp is echter in goede handen bij onze Staatssecretaris. Zij zal straks verder ingaan op de reden van ons samenzijn. Dat onderstreept het belang dat wij daaraan hechten.

Mijn verantwoordelijkheid betreft vooral veilig en gezond werken in bedrijven, iedere dag in heel Nederland. Ze betreft dus ook het veilig en gezond werken bij bedrijven die werken met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Dat verklaart mijn betrokkenheid hier vandaag. De werkgevers en werknemers zorgen samen binnen bedrijven voor goede arbeidsomstandigheden. Onveilige situaties moeten worden voorkomen. Het werk mag geen nadelige effecten hebben op de gezondheid van werknemers. Zeker in Brzo-bedrijven waar gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen, is het van ongelooflijk groot belang dat werkgevers en werknemers hun verantwoordelijkheid nemen. Bedrijven kunnen worden ondersteund door hun organisaties op branche- en sectorniveau en op landelijk niveau, bijvoorbeeld met arbocatalogi of afspraken in cao's. Dat gebeurt ook in verschillende bedrijfstakken. Er zijn afspraken over heel uiteenlopende thema's. Wat dat betreft is het ook goed om stil te staan bij

Veiligheid Voorop. Daar zal de Staatssecretaris straks dus ook nog iets over zeggen. De overheid stelt regels en biedt voorlichting op landelijk niveau. In het geval van veilig en gezond werken loopt dit via het Arboportaal. Daar waar het past binnen het beleid stimuleren of ondersteunen we initiatieven van andere partijen.

Als sluitstuk, maar misschien is het vandaag het beginstuk, heeft het ministerie de rol toezicht te houden en te handhaven. Ik zal straks specifiek ingaan op de vragen over het onderhandelingstoezicht. De gezamenlijk vastgestelde landelijke handhavingsstrategie Brzo is juist daarvoor van groot belang. Ik denk dat het ongelooflijk belangrijk is dat er zeker stappen worden gezet om de veiligheid bij Brzo-bedrijven verder te verbeteren. Ik heb er veel vertrouwen in dat bedrijven daar voortvarend mee aan de slag gaan en dat ze hun verantwoordelijkheid nemen. Maar laat ik volstrekt helder zijn: als ze dat niet doen en als ze zich niet houden aan de geldende wet- en regelgeving, zal de overheid streng en hard handhaven.

Per 1 januari is er integraal toezicht en wordt er gehandhaafd volgens een gezamenlijke landelijke handhavingsstrategie. Dat daarvoor verschillende bewindspersonen of verschillende organisatieonderdelen verantwoordelijk zijn, doet niets af aan die gezamenlijke handhavingsstrategie. Ik denk dat dit het goede moment is om over te gaan op de meer specifieke vragen. Ik begin met de vragen die de heer Dijkstra namens de VVD heeft gesteld. Ik zie hem nu niet in de zaal, maar aan het einde van het jaar is het vaak spitsuur in de Kamer en kun je niet bij alle debatten aanwezig zijn. Hij zal vast later horen wat ik hem heb geantwoord. De heer Dijkstra geeft aan dat we op moeten passen met stelselwijzigingen en vraagt of het niet verstandig is om de Inspectie SZW op dit punt onder te brengen bij de RUD's. Ik proef hier een zekere tegenstrijdigheid. Ik ben het met hem eens dat we moeten oppassen met stelselwijzigingen wanneer je net een nieuw stelsel hebt dat zich nog moet bewijzen en dat wellicht verbeterd kan worden door onze rol aan te passen. Je moet dat stelsel echter wel de kans geven om zich te bewijzen. Als je onderdelen van enige inspectie bij de RUD's onderbrengt, blijf je te maken hebben met grensproblemen en afbakeningsproblemen. De vraag naar waar de grens ligt, zal namelijk altijd gesteld worden als organisaties worden afgebakend. Het gaat in mijn ogen dan ook veel meer om de vraag hoe er wordt samengewerkt. Doet men dat op grond van een gezamenlijke visie, missie en strategie of bekommert men zich vooral over de vraag waar een werknemer in dienst is? Die laatste vraag is zeker niet irrelevant. Dat wil ik ook zeker niet beweren, maar ik heb tegelijkertijd niet de indruk dat dit de kern van het probleem is.

Voordat ik nog iets meer zeg over de handhavingsstrategie, geef ik de kortst mogelijke samenvatting van onze positie: geen onderhandelings-toezicht en hard aanpakken waar dat moet. Dat is de samenvatting. Die handhavingsstrategie is toegezegd naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, een rapport waar al veel uit is geciteerd naar aanleiding van de Moerdijkcasus. Dit is een van de kabinetsmaatregelen om het toezicht en de handhaving te optimaliseren. De handhavingsstrategie is opgesteld door de drie toezichthouders: Inspectie SZW, Wabo bevoegd gezag en de veiligheidsregio's. Verder is de handhavingsstrategie afgestemd met het Openbaar Ministerie. De Staatssecretaris zal aangeven hoe het gisteren in het Bestuurlijk Omgevingsberaad is verlopen. Ik mag natuurlijk niet verklappen dat het goed is afgelopen, maar ik kan wel zeggen dat er nu een gezamenlijke handhavingsstrategie is die vanaf 1 januari zal gelden. Dat was nu net de enige grote primeur die vandaag te vergeven was. Het spijt me dat ik ermee kom, maar dat komt omdat de voorzitter zo aardig was om mij eerst het woord te geven. Een uniform en gezamenlijk beleid voor de sanctionering van overtredingen is noodzakelijk om daadkrachtig op te kunnen optreden tegen overtredingen die – verschillende Kamerleden hebben erop gewezen –

potentieel grote gevolgen hebben, zowel voor de werknemers als voor de omgeving. Daarnaast is het van groot belang dat bedrijven uit kunnen gaan van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid.

Overtredingen van het Brzo worden altijd gevolgd door handhaving en voor gelijksoortige overtredingen worden landelijk gelijksoortige sanctiemiddelen toegepast. De handhavingsstrategie is gebaseerd op de handhavingsbevoegdheden en sanctiemiddelen die de toezichthouders hebben. De bestuursrechtelijke instrumenten die de toezichthouders tot hun beschikking hebben, zijn divers. Voor overtredingen met zeer geringe dreiging zijn er lichte instrumenten als een waarschuwing, een waarschuwingsbrief en een eis tot naleving. Voor zwaardere overtredingen zonder onmiddellijke dreiging worden bestuurlijke strafbeschikking, bestuurlijke boete, bestuursdwang, de last onder dwangsom en het exploitatieverbod ingezet en bij onmiddellijke dreiging wordt stilgelegd of wordt in het uiterste geval de vergunning ingetrokken. Bij recidive worden boetes verhoogd, dwangsommen verbeurd, proces-verbalen opgesteld en kan een bedrijf ook preventief worden stilgelegd.

Dat brengt mij bij de vraag waarom de stillegbevoegdheid die nu voor de Wabo-toezichthouder geregeld is, niet voor de Inspectie SZW is geregeld. Die bevoegdheid heeft de Inspectie SZW al! Wij kunnen bedrijven al stilleggen. Er was dus geen sprake van een lacune.

GroenLinks en de Partij van de Arbeid hebben vragen gesteld over het doorberekenen van de toezichtskosten. Begin april heeft de Kamer de Staatssecretaris gevraagd om een brief met haar motivering voor het niet-doorberekenen van toezichtskosten. Die brief heeft de Kamer op 12 juni ontvangen. Daarin is aangegeven dat het toetsingskader Maat houden het uitgangspunt is. Daarin staat dat voor preventieve en repressieve handhaving het uitgangspunt is dat handhaving gefinancierd dient te worden uit de algemene middelen. Er speelt nu een aantal ontwikkelingen die mogelijk op termijn tot andere inzichten leiden. Ik ben een aantal businesscases aan het uitwerken, waaronder een case over het mogelijk doorberekenen van de kosten van Brzo-inspecties en een over het betalen voor herinspectie. Daarnaast heeft mijn collega van Economische Zaken, die ongetwijfeld de volgende keer graag weer uw gast is, aan de Eerste Kamer toegezegd, het toetsingskader Maat houden nog eens tegen het licht te houden, omdat het inmiddels zeventien jaar van kracht is. Dat kan ook leiden tot andere inzichten. Ten slotte is er een nieuw voorstel voor een EU-verordening voor het markttoezicht op producten, waarin de mogelijkheid is opgenomen, toezichtskosten door te belasten. Dit zijn ontwikkelingen die een reden kunnen zijn om het standpunt dat wij op 12 juni met de Kamer hebben gedeeld, te heroverwegen. De Staatssecretaris heeft in haar brief aangegeven dat ze de Inspectieraad om advies zal vragen. Ik denk dat wij al met al begin 2014, naar aanleiding van de door mij geschetste ontwikkelingen en dat advies, de Kamer nader kunnen informeren of en, zo ja, wat voor nieuw standpunt we over die kwestie zullen innemen.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Ik vind het fijn dat de aangehouden motie van GroenLinks langzaam in het proces wordt verwerkt en dat er wordt nagedacht over de mogelijkheden. Kan de Minister misschien preciseren wat de relatie is tussen het woord «businesscase» en handhaving. Businesscase is volgens mij een term die uit het bedrijfsleven afkomstig is. Ik begrijp niet zo goed wat dat te maken heeft met de vraag of een bedrijf moet meebetalen. Het gaat er namelijk juist om dat alle aandacht gaat naar het bedrijf dat echt de fout is ingegaan en dat de andere bedrijven niet meer worden gecontroleerd. Op die manier krijg je dus nooit een sluitende businesscase.

Minister **Asscher**: Het gaat mij om de principiële vraag of en in hoeverre je bedrijven moet laten meebetalen voor hun eigen toezicht. De vraag kan

worden gesteld of bij deze dure en belangrijke vorm van toezicht waarbij bedrijven zelf een enorm belang hebben, de redenering kan worden opgezet dat het, ondanks het algemene beginsel, toch gerechtvaardigd is. Uit een heel andere hoek heb ik de opdracht gekregen om na te gaan hoe je met de beperkte middelen die we hebben, zo veel mogelijk inspectiecapaciteit kunt leveren. In dat licht ga ik na of het denkbaar is om een businesscase – dat is ook maar gewoon een ander woord voor rekensom – te maken waarbij bedrijven zelf een bijdrage leveren. Daartegenover zou dan wel staan dat die bedrijven kunnen rekenen op veel en kwalitatief goed toezicht. Ik vind dat de overheid altijd moet garanderen dat er toezicht is, maar het kan natuurlijk geen kwaad om zo'n rekensom te maken. Ik moet die rekensom toch maken, omdat we belang hebben bij veel kwalitatief goede capaciteit bij de inspecties en bij de Inspectie SZW. Dat loopt nu samen met de discussie in deze commissie over het Brzo-toezicht.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Ik ben blij dat er naar dat principe wordt gekeken. Volgens mij zijn er ook precedënten. Ik heb in het debat in juni 2012 het voorbeeld van de rauwmelkse kaas genoemd. De ondernemers die dergelijke kaas maken, moeten elke week gecontroleerd worden. Het bedrijf uit mijn voorbeeld had in tien jaar tijd geen enkele overtreding begaan, maar toch moest het nog steeds gecontroleerd worden, en daarvoor betaalde dit bedrijf. Er zijn dus precedënten. De Minister kan er vast nog een paar meer vinden. Voor de burger geldt dit natuurlijk ook, want een burger betaalt voor zijn APK, ook als zijn auto helemaal in orde is.

Minister **Asscher**: Ja. Ik kan natuurlijk ook de argumenten tegen met u delen, maar daar vraagt u niet naar. Wij kijken hier dus opnieuw naar. Er is een aantal redenen waarom we dat doen. Ik kom begin volgend jaar met een zorgvuldige afweging terug bij de Kamer.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Mijn fractie is heel blij dat hieraan aandacht wordt besteed. We hebben daar dan ook al eerder om gevraagd. Het gaat om een principe en daarom zou je onderscheid moeten kunnen maken met die extra inspecties. Het reguliere toezicht is een reguliere publiekstaak die zowel goede als niet goede bedrijven raakt. Maar als uit de reguliere inspecties blijkt dat er extra inspecties nodig zijn, dan moeten er kosten worden gemaakt die wel doorberekend zouden moeten kunnen worden. Dat is volgens mij ook wat er tot nu toe in de debatten hierover naar voren is gebracht. Je maakt dan dus onderscheid tussen de goede bedrijven en de bedrijven die het niet goed doen. Dat onderscheid willen we natuurlijk allemaal graag maken. Ik hoor graag of de Minister deze denkrichting onderschrijft. Verder kijk ik uit naar waar hij begin 2014 mee komt.

Minister **Asscher**: Zeker. Dit is een valide argumentatie, een argumentatie die ook in het bedrijfsleven begrepen zal worden. We zullen dan ook zeker bezien of het op die extra inspecties van toepassing zou kunnen zijn. Niemand wil immers naar de situatie dat je de buurtagent die een rondje door de straat maakt, een euro moet betalen voor dat ommetje. Toezicht is van algemeen belang en de overheid moet dat toezicht daarom in principe organiseren en financieren. Als er sprake is van een heel bijzondere groep bedrijven die na gebleken gebreken geïnspecteerd moet blijven worden omdat we daar allemaal belang bij hebben, dan is het wellicht denkbaar dat we het op deze manier doen. Ik volg de argumentatie van mevrouw Van Veldhoven dus wel.

De heer Geurts vroeg namens het CDA of ik bereid ben om met de klokkenluiders te spreken. Vanzelfsprekend zijn we daartoe bereid. De Inspectie SZW praat regelmatig met klokkenluiders. Dat kan heel

belangrijk zijn om misstanden aan het licht te brengen. Om die reden bestaat hiervoor ook een juridisch kader. Maar ook het gewone directe belang is hiervoor van belang. Ik zal het verzoek van de heer Geurts daarom aan mijn inspectie doorgeven. Ik denk bovendien dat het belangrijker is voor de klokkenluiders om direct met de inspectie te kunnen spreken in plaats van met de bewindspersonen. Het gaat erom dat ze gehoord worden en dat hun klacht en verhaal gehoord worden, omdat het soms betekenis heeft die de casus overstijgt waarover we het nu over hebben. Je kunt hierdoor namelijk soms ook patronen op het spoor komen.

Juist vanwege de vertrouwelijkheid van de gesprekken die de inspectie op dit moment al heeft met klokkenluiders, kan ik de heer Geurts niet zeggen of de inspectie met deze klokkenluiders gesproken heeft. Het kenmerk van klokkenluiders is namelijk dat ze kwetsbaar zijn. Vandaar ook dat ze bijzondere juridische bescherming genieten.

Voorzitter. Het is natuurlijk mogelijk dat ik me vergis, maar ik denk de meeste vragen beantwoord te hebben.

De heer **Geurts** (CDA): Ik heb mijn vraag over de klokkenluiders specifiek gericht tot de Minister of de Staatssecretaris van Veiligheid, maar misschien heeft het kabinet goede redenen om deze vraag door te geleiden naar de Minister van Sociale Zaken. In mijn inbreng heb ik aangegeven dat ik mij zorgen maak over hun fysieke veiligheid en dan verbaast het mij dat mijn vraag opeens bij de Minister van Sociale Zaken terecht blijkt te zijn gekomen. Ik maak me daar toch zorgen over. Ik kan over mijn voorbeeld in het openbaar niet meer zeggen. Dit overleg is daar ook niet de meest geschikte plek voor, maar ik zou wel graag van het kabinet horen dat men met mij van mening is dat dit echt op het niveau van de bewindspersonen moet worden geregeld.

Minister **Asscher**: Dan hebben wij de vraag niet goed begrepen. De vraag belandde bij mij, omdat ik verantwoordelijk ben voor de passage in het Burgerlijk Wetboek over goed werkgeverschap en goed werknemerschap. Binnen die context hebben wij de vormgeving van de klokkenluiders neergelegd. Het gaat dus om de stelselverantwoordelijkheid voor de manier waarop klokkenluiders in ons burgerlijk recht worden behandeld. Als er zorgen zijn over de fysieke veiligheid van klokkenluiders, dan horen we dat graag onmiddellijk. Ik weet ook zeker dat de Minister van Veiligheid en Justitie hiervan persoonlijk op de hoogte wil worden gesteld. Ik ken hem goed genoeg om te weten dat hij erop zal toezien dat er onmiddellijk wordt opgetreden. Ik verzoek de heer Geurts daarom om die signalen op welke manier dan ook, via een van mijn ambtenaren, via Opstellen of via mij, door te geven.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): De Minister heeft mijn vraag over de ketenaansprakelijkheid nog niet beantwoord. Hij neemt hier zelf initiatieven voor, maar ik denk er zelf over na om samen met een collega iets te doen aan de relatie in de aansprakelijkheidscontext voor een directe onderaannemer in de chemische en andere sectoren. Hoe denkt de Minister daarover?

De Minister zei zojuist dat we voorzichtig moeten zijn met stelselwijzigingen. Het voorstel dat de Staatssecretaris op tafel heeft gelegd voor de doorzettingsmacht is natuurlijk ook een stelselwijziging. Hoe verhoudt die door hem beleden terughoudendheid bij stelselwijzigingen zich met dit voorstel? Ik vraag dat, omdat ik hier haken en ogen zie en ik er daarom nog geen definitief standpunt over heb ingenomen.

Minister **Asscher**: Mevrouw Van Veldhoven heeft aangekondigd met voorstellen te komen voor die ketenaansprakelijkheid. Ik ben zeer benieuwd naar die voorstellen. Er worden echter ook initiatieven

ondernomen door sectoren en brancheorganisaties zelf om daaraan invulling te geven. Ik ondersteun en faciliteer dat heel graag. Ik deel namelijk de opvatting van mevrouw Van Veldhoven dat je daarmee in het belang van bedrijven zelf heel veel meer kunt bereiken. Moeten we hiervoor de wet aanscherpen? Dat kan ik nu niet zeggen, maar ik ben wel bereid om daarover na te denken. Ik ben er niet bij voorbaat op tegen, maar ik ben er ook niet bij voorbaat van overtuigd dat het noodzakelijk is. Mevrouw Veldhoven heeft gelijk met haar met opmerking dat het kabinet heeft voorgesteld om een algemene ketenaansprakelijkheid voor fatsoenlijke betaling en arbeidsvoorwaarden te introduceren. We zien namelijk dat de handhaving van dat deel van het recht heel ingewikkeld is. Het moet gedaan worden door de cao-partijen, maar door constructies met onderaanneming komen die vaak niet verder. Ik heb de indruk dat het aantal bedrijven waarbij dit speelt, in dit geval veel beperkter is en dat de risico's niet worden veroorzaakt door onduidelijkheid over de tussenpartijen. Het gaat dan ook veel meer om de vraag hoe we die gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid kunnen organiseren. En misschien kan de overheid dat wel ondersteunen en faciliteren. Ik sta dus open voor de argumenten en ga ook graag het debat aan.

Is de nieuwe noodknopprocedure als zodanig een stelselwijziging en, zo ja, moet ik hier dan ook niet terughoudend mee zijn? Het is ook hier zeker belangrijk om terughoudend te zijn, maar na ampel beraad ben ik ervan overtuigd dat het een verstandige toevoeging is, gezien wat er is gebeurd en de fase waarin de RUD's zitten. De Staatssecretaris zal hierop overigens straks dieper ingaan. Hoe het ook zij, ik begrijp heel goed de bezwaren van de lokale overheden. Ik kan me namelijk nog steeds goed verplaatsen in de positie van de lokale overheid. Als je deze lokale mensen diep in het hart zou kunnen kijken, zou je volgens mij ook zien dat ze begrip hebben voor een dergelijke toevoeging. Het is dan ook een verstandige toevoeging, een toevoeging die in dit geval zeker verdedigbaar is. Mijn betoog in reactie op de heer Dijkstra was er dan ook niet op gericht dat je nooit iets zou mogen verdelen. Als de verdeling tussen de RUD's en de Inspectie SZW geen evident probleem helpt op te lossen, zou ik er terughoudend mee zijn, omdat het daardoor wachten is op nieuwe grensproblemen.

Het voorstel van de Staatssecretaris om die noodknop toe te voegen is heel belangrijk, niet omdat we hem vaak nodig zullen hebben – dat geldt gelukkig voor heel veel veiligheidsmaatregelen – maar omdat die op dit moment nog ontbreekt.

De voorzitter: Ik bedank de Minister voor zijn beantwoording in eerste en tweede termijn. Hij zal nu deze vergadering verlaten.

Voordat we van start gaan met de beantwoording door de Staatssecretaris, wil ik de commissie iets voorleggen. Er wordt waarschijnlijk na de eerste termijn van het debat over Mali een pauze in de plenaire vergadering ingelast voor fractieberaad. Die eerste termijn is naar verwachting afgelopen tussen 15.15 uur en 15.30 uur. Ik verwacht verder dat dit fractieoverleg zeker een halfuur zal duren en daarom lijkt het mij raadzaam om te proberen om dit overleg voor 15.15 uur af te ronden. Dat lukt echter alleen als ik de commissie korter houd dan ik aanvankelijk van plan was. Ik zie echter geen andere optie, omdat de leden van de commissie om 16.00 uur andere verplichtingen hebben. Ik stel vast dat we ons beperken tot twee interrupties in de termijn van de Staatssecretaris. Daarna zie ik of er ruimte is voor een vervolgt termijn. Ik verzoek de Staatssecretaris verder om vanwege de tijdsdruk snel te starten met de vragen van de individuele leden.

Staatssecretaris **Mansveld:** Voorzitter, ik heb inderdaad de neiging om een overleg als dit te beginnen met een terugblik. Die sla ik nu maar over. Ik begin mijn beantwoording met de vragen over de ILT, want de

commissie is nieuwsgierig naar het antwoord op de vraag waarom deze keuze is gemaakt. Sommige leden hebben zelfs aangegeven dat ze twifelen over deze keuze. Ik heb onlangs een Bestuurlijk Omgevingsberaad gehad. Voor je het weet heb je weer een nieuwe afkorting, namelijk het BOB. Verder heb ik hierover uitgebreid met de voorzitter van de Topsector Chemie en de sector zelf gesproken.

In het debat over Odfjell vroegen bijna alle fracties: waarom hebt u niet ingegrepen? Welke verantwoordelijkheid hebt u eigenlijk? Bent u een tijger zonder tanden? Ik kan mij dat debat nog levendig herinneren. Ik heb toen betoogd dat we de zaken gedecentraliseerd hebben en dat daarom de Regionale Uitvoeringsdiensten een kans moeten krijgen, net zoals het nieuwe systeem. Desondanks heeft de Kamer aangegeven dat ik echt in moet kunnen grijpen. In reactie daarop hebben wij binnen de departementen besproken welke mogelijkheden ons hiervoor openstaan.

Tegelijkertijd kregen wij het rapport van de OVV en ook daarin werd gevraagd om doorzettingsmacht bij het Ministerie van I en M.

We hebben toen een aantal mogelijkheden bekeken. Los van de verantwoordelijkheid van de bedrijven is het belangrijkste punt dat er een goede vergunning moet liggen. De basis van alles is een goede vergunning. We hebben toen overwogen om de ILT doorzettingsmacht bij de vergunning te geven. We hebben daar echter bewust niet voor gekozen, omdat we daarmee in het systeem zouden ingrijpen. De ILT adviseert de decentrale overheden over vergunningen en daarom is het belangrijk dat men met elkaar spreekt wanneer er afgeweken wordt van een advies. De reactie op een advies van de ILT kan namelijk niet zijn: nou, we gaan het toch maar anders doen, we leggen het advies naast ons neer. Nee, op dat moment moeten de risico's besproken worden, moeten de adviezen besproken worden en moet er binnen de RUD's, zeker bij de PBZO-RUD's, gesproken worden over waar men tegenaan loopt en waarom men van een advies wil afwijken. Er is dus bewust voor gekozen om de ILT hier niet te laten ingrijpen.

De enige mogelijkheid van het Ministerie van I en M om in te grijpen binnen het hele systeem is interbestuurlijk. Dat betekent dat er een heel andere lijn gaat lopen op het moment dat er op een terrein iets zodanig misgaat dat er echt ingegrepen moet worden, namelijk interbestuurlijk via de provincie of de gemeente. Ik denk niet dat dit de juiste weg is. Als er om welke reden dan ook een rodeknopsituatie ontstaat, dan moet de inspectie op dat moment zelf in kunnen grijpen.

Waarom noem ik het een rodeknopsituatie? Ik noem het zo, omdat de ILT niet mee gaat werken in het systeem. De ILT heeft haar eigen verantwoordelijkheden als inspectie binnen het Ministerie van I en M. De verantwoordelijkheden voor de arbeidsinspectie liggen bij SoZaWe; de Minister is net vertrokken. En bij de rampenbestrijding ligt de verantwoordelijkheid bij het Ministerie van Justitie. Als er in het hele systeem dus iets niet goed is gegaan, dan kan er op de rode knop worden gedrukt. Dan kan de ILT ingrijpen, niet meer en niet minder. Ik voeg niets toe aan het systeem. Het is ook geen wijziging van het systeem, maar de door de Kamer naar aanleiding van Odfjell gevraagde aanvulling. Het is ook de aanvulling die ons is geadviseerd door de OVV, niet meer en niet minder.

Kunnen we niet wachten tot eind 2014 en dan bekijken hoe de zaken zijn opgestart? Ja, dat kan heel goed, maar ik stel wel voor om het wettelijke traject dat deze doorzettingsmacht mogelijk maakt, in te gaan. De leden weten namelijk ook dat dit niet in twee maanden kan worden geregeld, omdat het de nodige tijd kost.

Wij komen elkaar hierover verder zeker nog te spreken. Ik stel dus voor om nu het wettelijke traject in te zetten en aan het einde van het jaar de eerste evaluatie te houden. Ik kan me voorstellen dat we een jaar later weer evalueren en dan komen we vanzelf ook de wet tegen. Dat is mijn plan en de onderbouwing ervan! Ik heb dit overigens ook toegelicht aan de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen. Ik heb het verder

toegelicht aan VNO, de VNCI en de bedrijven zelf. Er wordt inderdaad soms anders over gedacht. Ik proef bijvoorbeeld bij de decentrale overheden de vrees dat er in het systeem wordt ingegrepen. Dat is echter nadrukkelijk niet de bedoeling. 1 januari gaan de RUD's van start en ik vind het belangrijk dat we de kennis die we bij incidenten hebben opgedaan, gebruiken. We hadden natuurlijk liever gezien dat die incidenten niet hadden plaatsgevonden en hopen dat ze ook nooit meer zullen plaatsvinden, maar dat kan ik niet garanderen. Dit is echter de weg die we gaan, want zo kijk ik naar de stok achter de deur van de ILT.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Ik ben blij dat de Staatssecretaris zegt dat ze in ieder geval de evaluatie wil afronden, voordat er een definitief besluit wordt genomen over die rode knop. Ze heeft natuurlijk ook gelijk met haar opmerking dat de Kamer heeft uitgesproken dat er zo veel is misgegaan dat er iemand nodig is die kan zeggen «nu houdt het op». Bij Odfjell en Chemie-Pack is het totaal misgegaan en naar aanleiding daarvan hebben we allemaal gezegd dat we moeten voorkomen dat dit nog een keer gebeurt. Mijn vraag is dan ook wanneer er op die rode knop wordt gedrukt.

Staatssecretaris **Mansveld**: Als we dat wisten, had je die rode knop niet nodig. Het punt is dat de rode knop in beeld komt in een noodsituatie. Er is dan ergens iets zodanig misgegaan dat de ILT nodig is. Ik hoop dat het nooit zover zal komen. Ik heb dan ook tegen de bedrijven en de decentrale overheden gezegd: als de rode knop ooit wordt gebruikt, dan is er iets misgegaan in het traject daarvoor. Als het in dat hele traject goed loopt, komt de rode knop helemaal niet in beeld. Het is dan een knop die er is. Mevrouw Van Veldhoven zegt: geen definitief besluit nemen. Ik zei al dat ik het wettelijk traject in wil gaan, maar dat laat onverlet dat de wet uiteindelijk bij de Kamer terechtkomt. Tot dat moment hebben we twee jaar de tijd voor evaluaties die moeten uitwijzen of de RUD's goed functioneren. Ik zou het dus niet achter elkaar willen zetten, maar parallel aan elkaar willen laten lopen. Mevrouw Van Veldhoven heeft natuurlijk ook al van mijn collega's gehoord hoe het kabinet hierover denkt.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Dat tijdsvoorstel steun ik in principe. Daarover bestaat dus geen verschil van mening. Kan de Staatssecretaris misschien aangeven wanneer zij op de rode knop had gedrukt bij Chemie-Pack, Thermphos en Odfjell? Ik vraag haar nu om terug te kijken, maar door hierop te antwoorden kan zij ons laten zien wanneer er wel of niet en in welke mate er in lopende processen zal worden ingegrepen. Ik vraag dat ook, omdat dit deels de oorzaak is van de angst van de VNG en andere organisaties.

Staatssecretaris **Mansveld**: Voordat er op de rode knop wordt gedrukt, moet er een signaal afgegeven zijn door een decentrale overheid of een RUD. Het zal natuurlijk niet zo gaan dat de ILT lopende het proces opeens met een brandweerauto binnenrijdt met daarin de Minister van Veiligheid en Justitie, omdat men van mening is dat dit een rodeknopmoment is en dat er ingegrepen moet worden. Om de vraag te beantwoorden moet ik het hele proces dat voorafging aan deze incidenten doorlopen. Dat lijkt mij wat veel gevraagd, zeker omdat het mij erom gaat dat er een signaal moet zijn voordat er op de knop wordt gedrukt. Ik vind het wel belangrijk dat er ingegrepen wordt door de ILT en dat ik niet via bestuurlijk overleg een hele omweg moet afleggen. Als dat signaal komt, is de nood aan de man en moet de ILT in kunnen grijpen. Dat laat natuurlijk onverlet dat het later geëvalueerd moet worden. Een stok achter de deur is natuurlijk ook niet altijd iets slechts. Ik kan me ook de situatie voostellen dat iemand in de reguliere lijn zegt: dit is een noodsituatie, we hebben een stok achter de deur en laten we die dan ook

gebruiken, want het gaat om de externe veiligheid. Mevrouw Cegerek sprak daarover toen ze vroeg hoe we de veiligheid borgen. De Arbeidsinspectie gaat over de interne veiligheid, Veiligheid en Justitie over de rampenbestrijding en I en M over de externe veiligheid. Ik begrijp waarom gevraagd is of al die verantwoordelijkheden niet bij één ministerie ondergebracht kunnen worden. Het is in verschillende wetten belegd en het zijn ook verschillende processen. Het feit dat er meerdere partijen bij betrokken zijn, kan tot versnippering leiden, maar ook tot een gezamenlijke visie en een gezamenlijke invulling door de individuele expertise te gebruiken voor een gezamenlijk product. De RUD's hebben enorme slagen gemaakt. Ik vind het daarom geen toevoeging om verder te gaan met een structuurdiscussie over het samenvoegen van inspecties. Ik ervaar de rode knop bovendien absoluut niet als een structuurdiscussie.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Een van de bezwaren van de VNG en het IPO is dat er mogelijk een loyaliteitsconflict ontstaat. De Brzo-directeur wil ingrijpen, maar het bevoegd gezag zegt: nou ja, de consequenties zijn heel groot; misschien moeten we dat toch maar niet doen. Die directeur moet dat aan de Minister melden en dan kan er eventueel worden ingegrepen. Hoe ziet de Staatssecretaris dat? Die rode knop is er dan toch zeker al? Dat is immers de Brzo-directeur.

Staatssecretaris **Mansveld**: De Brzo-directeuren zijn gemandateerd. Ik kan de heer Dijkstra zeggen dat we de 100% hebben gehaald, want ook in Limburg is het gelukt. Ik moest dat nog even meedelen, omdat er expliciet naar is gevraagd.

De Brzo-directeur is gemandateerd door de provincie en de gemeente en legt alleen aan hen verantwoording af, dus niet aan de ILT en niet aan andere inspecties. Daarnaast is er de rode knop. De rode knop is niet zozeer bedoeld voor de bestuurlijke onrust als wel voor ... De heer Dijkstra vroeg mij bijvoorbeeld wanneer ik de ketting om de poort leg. Daarmee geeft hij aan dat het op de plek zelf moet gebeuren en dat is de reden waarom ik het zo belangrijk vind dat de ILT kan acteren als de externe veiligheid in het geding is en dat de ILT het op de plek zelf kan doen. Het gaat dan echt om een calamiteit! De rode knop betekent echt dat het fout aan het gaan is. Iedereen die een deskundig oordeel kan geven op grond van zijn of haar expertise, moet dat signaal af kunnen geven. Het is op dit moment mijn beeld van het functioneren van de RUD's dat dit moment er niet zal komen. Als het er toch komt, is er ergens iets misgegaan en wat dat dan precies is, zullen we naderhand moeten analyseren. Er kan dan echter wel ingegrepen worden.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Wie doet dan het hek op slot, de ILT of de Brzo-directeur met toestemming van de ILT? Zet u de Brzo-directeur op deze manier niet gewoon in zijn hemd?

Staatssecretaris **Mansveld**: Nee. Het is een steun in de rug van de Brzo-directeur. Hij is gemandateerd en hij kan de ketting om het hek leggen. Uit de incidenten hebben we geleerd dat de processen op een bepaald moment niet perfect kunnen lopen. Het is niet meer dan een toevoeging op dat proces. De Brzo-directeur is gemandateerd. De handhavingsstrategie voor de Brzo-bedrijven komt zo snel mogelijk naar de Kamer. De overall handhavingsstrategie laat iets langer op zich wachten. Er zijn slagen gemaakt. Zo hebben de zes Brzo-bedrijven dezelfde handhavingsstrategie voor heel Nederland. Dat betekent dat er expertise wordt uitgewisseld en dat hetzelfde gedrag wordt vertoond. Je ziet dat deskundigheid wordt opgeschaald, omdat die niet op het goede niveau ligt. Net als de arbeidsinspectie en het Ministerie van Veiligheid en Justitie bij de interne veiligheid kan het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en de ILT bij de externe veiligheid ingrijpen. Die mogelijkheid is er

door de rode knop. Overigens voelen wij ons hierin gesteund door het advies van de OVV.

De **voorzitter**: Staatssecretaris, kunt u mij een indicatie geven van de termijn waarop die handhavingsstrategie onze kant op komt?

Staatssecretaris **Mansveld**: Die strategie is gisteren vastgesteld. Ik denk dat het geen enkel probleem is om haar volgende week te verzenden. Ik voeg hier nog wel aan toe dat de overall handhavingsstrategie van de RUD's in mei naar de Kamer komt, omdat de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen hebben gevraagd die strategie met de achterban te mogen bespreken. Ik denk zelf ook dat dit belangrijk is. Een van die vergaderingen vindt echter pas in mei plaats. Daarna komt die strategie zo snel mogelijk naar de Kamer.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Volgens mij was het een president van de Verenigde Staten die zei: you can't just do one thing. Alles wat je doet, heeft een gevolg.

Als ik het goed begrijp moet straks zo'n beetje het hele kabinet tegelijk op die rode knop drukken. Maar hoe het ook zij, die rode knop betekent natuurlijk ook iets voor de financiële aansprakelijkheid als er wat misgaat. Men hikt nu aan tegen het stilleggen van zo'n groot bedrijf vanwege de werkgelegenheidsaspecten en de grote kosten die men moet maken als blijkt dat men een bedrijf ten onrechte heeft stilgelegd. Als ik een provincie was, zou ik zeggen: Staatssecretaris, duwt u maar op de knop, want als het misgaat, moet u de kosten dragen.

Staatssecretaris **Mansveld**: Ik begrijp waar mevrouw Van Tongeren op doelt. Dat raakt echter direct aan het door de OVV geïntroduceerde woord «onderhandelingstoezicht». Op dat moment zou dat kunnen ontstaan als mensen zouden denken «misschien moet een ander maar op de knop drukken», «is het wel verstandig», «is het wel serieus genoeg», et cetera, et cetera.

De rode knop is niet bedoeld voor situaties die zich in het reguliere werk voordoen. Het moet echt om een calamiteit gaan. De Kamer vroeg daar ook zelf om. Ik herinner me de woorden van mevrouw Van Tongeren nog goed, want zij noemde mij een tandeloze tijger. Zij koppelde dat toen aan de vraag wanneer ik eigenlijk wel kan ingrijpen. Ik kan dat doen op het moment dat iemand die zich bezighoudt met de veiligheid van dit soort bedrijven, tegen de ILT of tegen mij zegt dat het echt niet goed gaat en dat er ingegrepen moet worden in het kader van de externe veiligheid. Als blijkt dat dit om welke reden dan ook niet is gebeurd, kan er een doorzettingsmoment bij de ILT komen te liggen.

Mevrouw Van Tongeren zegt dat dan ook de vraag kan gaan spelen wie er verantwoordelijk is voor de kosten. Ik begrijp waarom zij dat vraagt, maar zij moet niet vergeten dat het dan gaat om gevaarlijke stoffen in bedrijven. Als we dan eerst moeten gaan discussiëren over de vraag of ingrijpen wel verstandig is en waar de aansprakelijkheid ligt, dan zijn we te laat. De vraag moet zijn: is er een zodanige veiligheidssituatie dat die beoordeeld moet worden als een zo groot gevaar dat er ingegrepen moet worden? We moeten dan echt niet in een situatie met onderhandelingstoezicht terechtkomen. De heer Geurts zei namelijk dat er dan keihard gehandhaafd moet worden. Dat is ook wat mijn voorgangers zojuist hebben gezegd. Op het moment dat dingen niet goed gaan, moet er gewoon gehandhaafd worden.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): De Staatssecretaris en ik delen de intentie dat er opgetreden moet worden wanneer dat moet. Er liggen nu echter al een heleboel middelen om in te grijpen. Het moet dan ook gewoon mogelijk zijn om op provinciaal niveau op te treden. Mijn oproep

zou dan ook niet zijn «maak meer regels en maak het systeem ingewikkelder» maar «gebruik de mogelijkheden die er zijn, beboet waar nodig, leg stil waar nodig». De optie van de Staatssecretaris houdt in dat er meer onderhandelingen nodig zijn in plaats van minder en dat het lastiger wordt om goed op te treden in plaats van makkelijker.

Staatssecretaris **Mansveld**: Wat ik al zei: er wordt geen verantwoording afgelegd aan mijn ministerie, maar aan de provincie en de gemeente. We hebben afgesproken wie, wanneer en waar mag ingrijpen. Net zoals de arbeidsinspectie doorzettingsmacht heeft om een bedrijf deels stil te leggen om redenen van interne veiligheid, kan de ILT dat straks om redenen van externe veiligheid. Wij werken op allerlei manieren samen met de RUD's om daar zo veel mogelijk kennis beschikbaar te krijgen. Primair zijn de Regionale Uitvoeringsdiensten er om hun werk te doen. Die kunnen ingrijpen. Die hebben alle mandateringen en mogelijkheden om dat te doen. Het ligt dus primair daar. Als deze toevoeging ertoe zou leiden dat we met z'n allen moeten onderhandelen over de vraag wie waar moet ingrijpen, dan schiet deze toevoeging haar doel voorbij. Zo wordt die ook niet vastgelegd. Het is een rode knop, niet meer en niet minder.

Voorzitter. Alle partijen hebben ingestemd met het voorstel om te komen tot het Uitvoeringsprogramma Omgevingsveiligheid 2015–2018 als vervolg op Programmafinanciering Externe veiligheid. De betrokken partijen zijn het eens over de belangrijkste aandachtspunten voor de noodzakelijke versterking van de uitvoering van hun omgevingsveiligheidsbeleid voor de periode na 2014. Daarbij valt te denken aan de versterking van de Brzo, kennisinfrastructuur omgevingsbeleid, kwaliteitsimpuls PGS, een risicoregister et cetera. Dat uitvoeringsprogramma moet in de eerste helft van 2014 uitgewerkt zijn. Vandaag is al een paar keer gezegd dat alles transparant en toegankelijk moet zijn. Daarover ben ik het in dit geval zeker met de commissie eens en de Kamer kan al die stukken dan ook tegemoet zien.

De heer Dijkstra is ingegaan op de Staat van de veiligheid. Hij vraagt om transparantie. Verder is er gesproken over naming-and-shaming. Ik kom daar nog op terug in verband met de ziekenhuisrapportage, maar ik kan nu al wel zeggen dat ik daar iets anders over denk. Het is in ieder geval belangrijk dat in de staat van de veiligheid alle rapportages bijeen worden gebracht, zodat het transparant en duidelijk is en we in een keer de staat van de veiligheid kunnen beoordelen. Naar aanleiding van die beoordeling kan ik vervolgens in debat gaan met de Tweede Kamer. In de staat van de veiligheid zal overigens ook informatie vanuit het bedrijfsleven worden gezet. Verder zullen de juiste indicatoren hierin worden meegenomen. Ik verwacht de eerste rapportage voor de zomer van 2014 in deze vorm te kunnen aanbieden. Ik zal dat samen met mijn collega's doen, omdat wij één front vormen.

Informatie over bedrijven moet in mijn ogen openbaar en transparant zijn, maar dan wel binnen de randvoorwaarde van hoor en wederhoor. Ik zou graag zien dat bedrijven niet alleen denken in naming-and-shaming, maar denken «het kan niet waar zijn dat wij niet op de goede lijst staan».

Bedrijven moeten aan de goede kant van de lijn willen staan en daarvoor ook hun best doen. Dat is voor mij het doel van transparantie. Ik zet dus niet zozeer in op naming-and-shaming als wel op het bevorderen van de ambitie van bedrijven.

Ik ga ervan uit dat we die rapportages kunnen gebruiken om onze prioriteiten vast te stellen. Het is namelijk ook mogelijk dat het bedrijfsleven zaken moet bijstellen. Ik zie een rapportage als de staat van de veiligheid als de plaats waarin dat allemaal samenkomt. Dat voorkomt versnippering en leidt tot maximale transparantie.

De eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven is bijna door alle Kamerleden genoemd. Ik heb gesproken met VNO en de VNCI, en ik was

onder de indruk van hoe men omgaat met Veiligheid Voorop. Verder vond ik het een goede zaak dat er een open gesprek heeft plaatsgevonden over ketenverantwoordelijkheid en de manier waarop daarmee omgegaan moet worden. Ik heb verder gediscussieerd met bedrijven over de vraag wanneer de overheid moet ingrijpen en wat bedrijven zelf kunnen doen als ze zien dat een collegabedrijf of een bedrijf in de keten zijn werk niet doet. Ik heb toen gezegd dat men dan gewoon de samenwerking met zo'n bedrijf kan opzeggen. Bedrijven vragen zich dan af of dat wel impact heeft, omdat andere bedrijven zeggen dat het dan gewoon doorgaat. Ik heb het vergeleken met de veiligheidscultuur in de luchtvaart. De consequentie kan daar zijn dat een vliegtuig neerstort en dat spreekt zo tot de verbeelding dat iedereen dat wil voorkomen. Dat zou ook zo in de chemie moeten zijn.

De bedrijven, de directeur van de Topsector Chemie, VNO en de VNCI denken echt na over de vraag hoe ze achterblijvers en middenmoters kunnen motiveren. Hierover wordt echt heel open en transparant gesproken. Het is jammer dat daarvoor een incident nodig was, maar dat laat onverlet dat er enorme stappen zijn gezet.

De Minister van Sociale Zaken heeft al iets gezegd over de ketenaansprakelijkheid. De ketenverantwoordelijkheid is in mijn ogen een opdracht voor het bedrijfsleven. Zorg ervoor dat je het gezamenlijk doet. Zorg dat je elkaar tegenkomt en dat je je gezamenlijke verantwoordelijkheid neemt om het beeld van de sector te verbeteren. In Veiligheid Voorop gaat dat plaatsvinden.

Er is ook gesproken over het aantal deelnemers. Dat vind ik lastig, want je zou bedrijven het liefst verplichten om deel te nemen. Dan ben je echter niet waar je wilt zijn. We willen namelijk dat de cultuur in bedrijven verandert. Ik zal proberen om het te stimuleren. Ik kom overigens nog te spreken over de safety deals en de manier waarop we bedrijven proberen te verleiden om steeds meer aan veiligheid te denken, ook de achterblijvers en de middenmoters. Ik voel me echt gesterkt door het feit dat bedrijven die het wel goed hebben georganiseerd, zeggen dat ze hiervoor ook verantwoordelijkheid dragen.

De Minister van Sociale Zaken heeft net gesproken over ketenaansprakelijkheid en gezegd dat het van belang is dat we daarover na gaan denken. Wij zullen daarom met een reactie naar de Kamer komen. Ik doe dat graag, want het is belangrijk dat de plussen en de minnen van een aantal zaken op papier worden gezet.

De heer **Van Gerven** (SP): Het antwoord van de Staatssecretaris blijft erg algemeen. Shell speelt een belangrijke rol bij Odfjell. Shell levert spullen aan dit bedrijf. Men kan dat voor € 100 doen en voor € 150 op een veilige manier. Dit is een voorbeeld van de situatie dat een groot bedrijf er belang bij heeft dat een ander bedrijf er een potje van maakt. Maar alleen het bedrijf dat er een potje van maakt, is uiteindelijk, net als de samenleving natuurlijk, de pineut. In dit voorbeeld ontspringt Shell dus de dans. Zou Shell in dit voorbeeld toch niet op de een of andere manier aansprakelijk gesteld moeten kunnen worden? Ik vraag dat, omdat we allemaal het belang onderkennen van het idee van ketenaansprakelijkheid.

Staatssecretaris **Mansveld**: Wat ik al zei: we gaan hier naar kijken. Er zijn plussen en minnen, want het wordt natuurlijk wel heel ingewikkeld als bijvoorbeeld de boel ontploft door het illegale vuurwerk dat uw buurman in huis heeft gehaald. Als u de avond voor die ontploffing dat vuurwerk hebt zien liggen, dan gaat het natuurlijk wel wat ver dat u vervolgens aansprakelijk kunt worden gesteld voor het gedrag van uw buurman. Er moet dus wel goed gekeken worden naar wie je op welk moment waarvoor aansprakelijk stelt. Het is een simpel voorbeeld, maar ik wil hiermee dan ook alleen maar aangeven hoe belangrijk het is dat we het zorgvuldig regelen. Net als de Minister van Sociale Zaken heb ik de

neiging te zeggen: het klinkt zo aannemelijk dat we in ieder geval moeten onderzoeken hoe je een hele keten ergens verantwoordelijk voor kunt laten zijn. We moeten dan bijvoorbeeld wel weten welke impact iets dergelijks heeft op de bedrijven die het goed doen. Er moet zeker naar worden gekeken, maar we moeten hier zeker niet te lichtvaardig over denken.

De heer **Van Gerven** (SP): Het moge duidelijk zijn uit de reacties van mijn collega's dat wij het vuurwerkvoorbeeld van de Staatssecretaris wat ongelukkig vinden. Het gaat ons er natuurlijk niet om dat de Staatssecretaris als een soort politieman optreedt tegen mensen die geen enkele bedrijfsmatige relatie hebben met die buurman. In mijn voorbeeld is er sprake van een duidelijk bedrijfsmatig verband. Een bedrijf levert spullen en die worden vervolgens niet ordentelijk opgeslagen of verwerkt. In dat geval is er in mijn ogen zeker sprake van verantwoordelijkheid van Shell voor wat er bij Odfjell gebeurt. Shell moet er met andere woorden voor zorgen dat het goed wordt opgeslagen en verwerkt, zo niet, dan moet Shell daarvoor aansprakelijk kunnen worden gesteld.

Staatssecretaris **Mansveld**: Met mijn voorbeeld probeerde ik de situatie te schetsen dat iemand het illegale vuurwerk ook echt heeft zien liggen. Ik wil daarmee echt alleen maar onderstrepen dat je goed moet nadenken als je beslist om iemand ergens aansprakelijk voor te stellen. De bottomline is immers wel dat we uiteindelijk voor de rechter moeten kunnen verdedigen hoe we die aansprakelijkheid hebben geregeld. Het is belangrijk om te onderzoeken welke afwegingen daarbij van belang zijn: wat zijn de plussen en de minnen. Het feit dat wij daartoe bereid zijn, laat zien dat wij op zoek zijn naar mogelijkheden om een branche, een sector, een keten gezamenlijk verantwoordelijk te maken en om ook van de achterblijvers en de middenmoters koplopers te maken. Onze uiteindelijke beslissing moet echter wel voor de rechter verdedigbaar zijn en daarop komen wij later bij de Kamer terug.

De **voorzitter**: De Staatssecretaris geeft aan dat zij naar de ketenaansprakelijkheid zal kijken. Wat is een natuurlijk moment om daarop bij de Kamer terug te komen?

Staatssecretaris **Mansveld**: Voorzitter. Gezien de juridische implicaties lijkt het mij noodzakelijk dat we daar tot de zomer de tijd voor nemen. Ik moet het ook afstemmen met andere departementen, want het gaat verder dan alleen externe veiligheid. Het is de vraag welke kolommen er wel of niet in meegenomen kunnen worden. Hoe kun je het zo inrichten dat het verdedigbaar is, dat duidelijk is wat de plussen en minnen zijn en wat wel en niet kan? Ik denk dat het een ingewikkeld juridisch vraagstuk is.

De **voorzitter**: Kunnen we met u afspreken dat u dit stuk voor de begrotingsbehandeling van volgend jaar naar de Kamer zult sturen?

Staatssecretaris **Mansveld**: Prima.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Volgens mij heeft de heer Asscher toegezegd dat er vooral gekeken wordt naar het verzekeringsvraagstuk. Daarover is namelijk een motie aangenomen. Ik heb over de ketenaansprakelijkheid nagedacht, omdat ik werk aan een initiatiefwetsvoorstel. Volgens mij is het het punt dat je het niet te ingewikkeld moet maken en dat je dus niet een hele keten moet nemen. Je wilt namelijk dat in de relatie van bedrijven die een link hebben met een onderaannemer, een stukje van de verantwoordelijkheid wordt neergelegd bij degene die aanbesteedt. Dan houdt je het ook overzichtelijk.

Het heeft dan niets te maken met de mogelijkheid dat je toevallig ergens een vuurpijl koopt. Als je een duurzame relatie onderhoudt met een bepaald bedrijf en je ziet dat men zijn spullen daar niet goed opslaat, dan moet je weten dat je een risico neemt als je een contract afsluit met zo'n bedrijf. Die bewustwording, niet alleen naar de laagste kosten kijken maar ook naar het totaal en de naleving van de wet- en regelgeving op het gebied van gezondheid, veiligheid en milieu, moet een onderdeel worden van het economische verkeer. Dat is dan ook waar mijn initiatief betrekking op zal hebben.

Staatssecretaris **Mansveld**: We kennen gelijksoortige systemen, bijvoorbeeld in de bouw. Ik denk dat mevrouw Van Veldhoven daaraan refereert.

Verzekeraars beoordelen natuurlijk ook al het risicoprofiel van bedrijven in het kader van de schade- en aansprakelijkheidsverzekering. Ik weet verder dat het Verbond van Verzekeraars in gesprek is met de toezichthouders om te bezien hoe het toezicht door de toezichthouders en door private partijen elkaar kunnen versterken. De mogelijkheid om vanuit het verzekeringsstelsel door premiedifferentiatie – de mogelijkheid waarover mevrouw Van Tongeren eerder sprak – het veiligheidsniveau te verhogen is nog niet uitputtend onderzocht. Ik zie voldoende aanknopingspunten om daar samen met de verzekeringsbranche naar te blijven kijken. Ik zet het gesprek met het Verbond van Verzekeraars dan ook door.

De heer Dijkstra vroeg hoe het staat met de motie-Verhoeven/Lucas over de beperking van de financiële aansprakelijkheid van overheden. De aanleiding voor die motie was de situatie bij Thermphos. Naar bedrijven met een kernenergiewetvergunning is onderzoek verricht. De Kamer zal daarover op korte termijn in een brief van de Minister van Economische Zaken en mij worden geïnformeerd. Naar bedrijfsbeëindigingen voor andere milieurelevante activiteiten – dat betreft bedrijven zonder kernenergiewetvergunning – wordt nader onderzoek gedaan in een brede verkenning naar aansprakelijkheid voor milieugevolgen in het kader van de modernisering van het milieubeleid. Over deze brede modernisering van het milieubeleid zal ik de Kamer naar verwachting voor 1 februari informeren.

Het is een complexe problematiek vanwege de lasten voor het bedrijfsleven en de gevolgen voor het level playing field. De doelstelling dat niet de belastingbetaler maar de vervuiler betaalt, is natuurlijk wel heel sympathiek. Het is natuurlijk ook een richting die steeds beter in beeld komt, omdat we de nodige incidenten hebben gehad en de gevolgen daarvan duidelijk zijn.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Ik bedank de Staatssecretaris daarvoor. Ik zie het toch een beetje als een toezegging dat in de brief alle voors en tegens van verplichte bedrijfsaansprakelijkheid op een rijtje worden gezet. De Staatssecretaris is daarover in gesprek met de verzekeraars, maar dat laat onverlet dat het goed is dat de Kamer al die zaken kan wegen, voordat er een keuze wordt gemaakt.

Staatssecretaris **Mansveld**: Dat is een zeer wijze uitspraak van de heer Dijkstra, want dat is precies wat er moet gebeuren. Die voors en tegens moeten natuurlijk tegen elkaar worden afgewogen. Ik denk echter wel dat het gezien de juridische informatie die ik krijg, geen makkelijke afweging zal zijn. We komen hierover dan ook zeker nog met elkaar te spreken. De heer Geurts heeft gesproken over de mogelijkheid dat bedrijven zich aansluiten bij Veiligheid Voorop. Zijdelings heb ik hierover aangegeven dat ik het liefst zou zeggen: het moet en dan is het klaar. Als ik dat doe, weet ik echter niet of we bereiken wat we allemaal willen bereiken, namelijk dat bedrijven de rol van veiligheid in hun bedrijf verinnerlijken. Analoog aan de green deals heb ik gesproken over safety deals. Ik heb

daarbij aangegeven dat ik het belangrijk vind dat we initiatieven in de chemische sector voor een betere veiligheidscultuur steunen, omdat we daardoor de veiligheidsprestaties kunnen verbeteren. Het is nu de uitdaging om de betrokkenheid van al die bedrijven te realiseren. Daar zal echter nog een slag gemaakt moeten worden. Ik voel me daarbij overigens sterk gesteund door het bedrijfsleven zelf. De betrokkenheid moet worden vergroot, overigens mijns inziens niet alleen via de ketenverantwoordelijkheid maar ook via de regio's. De regionale veiligheidsnetwerken van het bedrijfsleven moeten namelijk ook hun rol vervullen. Het gaat dus niet alleen om de keten zelf, maar ook om de bedrijven die bij elkaar zitten. Die netwerken zouden gecombineerd moeten worden met kennisoverdracht.

Mijn steun is niet vrijblijvend. Ik vind dat er ten minste een inspanningsverplichting tegenover moet staan en waar mogelijk een resultaatverplichting. Daarom willen we het ook graag een safety deal noemen naar analogie van de green deal: een pact tussen de overheid en het bedrijfsleven met als doel veiligheid in de haarvaten van de sector door te laten dringen. Een ding wil ik nadrukkelijk zeggen: een dergelijk pact kan nimmer in de plaats komen van toezicht en handhaving.

De heer Geurts heeft gevraagd of het kabinet heeft gekeken naar de veiligheid bij de andere Brzo-bedrijven. In de monitoringsrapportage van 2012 is de conclusie getrokken dat het aantal bedrijven dat geen Brzo-overtredingen heeft begaan licht is gestegen en wel van 40% in 2011 naar 43% in 2012. Verder zijn er 47 ernstige overtredingen geconstateerd, waarbij in acht gevallen het bedrijf door het bevoegd gezag is stilgelegd. Al met al zie ik een kleine verbetering. We zijn er dus nog niet en we zullen dan ook zeker nog slagen moeten maken.

De heer **Geurts** (CDA): Ik bedank de Staatssecretaris voor dat tabelletje, maar dat tabelletje kende ik al. Ik heb dan ook expliciet gevraagd naar het onderhandelingstoezicht en wel of nagegaan is of daarvan sprake was. Dat is immers een van de belangrijke zaken die bij Odfjell naar boven is gekomen.

Staatssecretaris **Mansveld**: Daar is niet specifiek naar gekeken, want onderhandelingstoezicht is een proces en niet iets wat je wel of niet doet. Het is onze bedoeling om na het rapport van de OVV en met de inzet van de RUD's en aan de hand van de door ons getrokken lessen het recentelijk geïntroduceerde woord «onderhandelingstoezicht» zo snel mogelijk weer uit onze vocabulaire te krijgen. Er is dus niet specifiek naar gekeken.

De heer **Geurts** (CDA): Hier zit dus een groot gat. Bij Odfjell was het duidelijk dat er sprake was van ernstige overtredingen. De toezicht-houders wisten dat ook, maar ze zetten dat niet op papier omdat ze nog onderhandelden over het toezicht. Ik maak mij dan ook ongelooflijk veel zorgen wanneer de Staatssecretaris zegt: nou ja, we hebben wel een aantal bedrijven dat niet voldoet, maar we weten niet of er bij nog veel meer bedrijven sprake is van onderhandelingstoezicht.

Staatssecretaris **Mansveld**: Ik dacht nu juist dat ik de heer Geurts heel blij had gemaakt door te vertellen dat er gisteren een handhavingsstrategie voor Brzo-bedrijven is vastgesteld en dat we binnen enkele maanden een overall strategie zullen hebben. Die strategie is vrijwel gereed. Het enige wat nog moet gebeuren is de consulatie door de betrokken organisaties van hun achterbannen. Die strategie is nu precies de leidraad die nodig is om weg te blijven van dat woord dat we eigenlijk niet meer willen noemen.

De woordvoerder van de Partij van de Arbeid heeft gevraagd hoe ik ervoor denk te zorgen dat de Brzo-RUD's goed gaan functioneren en hoe ik de beoogde verbetering op VTH denk te gaan toetsen. In het

wetsvoorstel VTH zijn de kwaliteitscriteria voor de Brzo-RUD's opgenomen. Dat gaat over mens en organisatie en de toepassing van de handhavingsstrategie. Ik zal dat nauwlettend volgen. Door de grotere betrokkenheid van de ILT bij de kwaliteit van de vergunningen zal ook meer nadruk komen te liggen op de voorkant van het proces. Ik heb al eerder betoogd dat dit het belangrijkste is, omdat de winst daarvan betere en actuelere vergunningen en betere naleving en toezicht zijn. De woordvoerder van de Partij van de Arbeid heeft verder gevraagd hoe ik aankijk tegen openbaarheid van inspectierapporten. Die vraag heb ik al vaker beantwoord. Gegevens moeten openbaar zijn. Dat is belangrijk, want daardoor ontstaat transparantie. Tegelijkertijd vind ik ook dat er hoor en wederhoor plaatsgevonden moet hebben. Er liggen nog enkele vragen over de aardbevingen. Als ik die heb beantwoord, zal ik nog iets zeggen over asbest, basisnet en de ziekenhuizen. Het Ministerie van Economische Zaken is bevoegd gezag voor de mijnbouwactiviteiten. Dit ministerie geeft dan ook de concessies af voor mijnbouwactiviteiten. De normstelling die daarbij wordt gehanteerd, is mij niet bekend. Ik zal daar echter met alle plezier navraag naar doen voor mevrouw Van Tongeren. Wel geldt voor mijnbouwinstallaties op de grond dezelfde externe veiligheidsnormering als voor andere installaties.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Die hebben we zelf ook opgezocht. Minister Schultz schrijft hierover dat het overlijdensrisico 1 op de 100.000 mag zijn als het een natuurlijke oorzaak heeft, bijvoorbeeld een overstroming. Het mag 1 op een 1.000.000 zijn als het een menselijke oorzaak heeft. Dat heeft zij recentelijk ook nog eens gezegd in het wetgevingsoverleg over water. Daaruit komen ook mijn citaten. Ik ga er met het oog hierop van uit dat een aardbeving veroorzaakt door gaswinning een door de mens veroorzaakte aanleiding heeft en dat het risico dus 1 op 1.000.000 moet zijn. Mijn vraag is echter niet hoe groot het risico is, maar of de Staatssecretaris in kaart wil laten brengen hoe het zit met die aardbevingen in Groningen. Halen ze dit risico? Zitten ze erboven of zitten ze eronder?

Staatssecretaris **Mansveld**: Dat wil ik met alle plezier samen met het Ministerie van EZ ... Het Ministerie van EZ is daar druk mee. De ruimtelijke planning zit bij mijn Minister. Ik zal deze vraag doorgeleiden en ervoor zorgen dat mevrouw Van Tongeren een antwoord krijgt.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Als dit een concrete toezegging is, dan hoef ik hierover geen motie in te dienen.

Staatssecretaris **Mansveld**: Ja. Wat mij betreft is het een concrete toezegging.

Voorzitter. De heer De Graaf heeft mij gevraagd naar de onaangekondigde Brzo-inspecties. Ik heb die vraag al eerder van hem gekregen en ik heb die bovendien ook beantwoord in de brief van 4 december. Ik hoop dat de voorzitter mij met het oog op de tijd toestaat dat ik dit antwoord niet herhaal.

De heer Geurts heeft gevraagd of ik de Kamer vandaag nog kan toezeggen dat circa een vijfde deel van de 20 miljoen voor de veiligheidsregio's in stand blijft. Die vraag is mij deze week al eerder gesteld door andere partijen in een ander overleg. Ik heb toen aangegeven dat ik mij in zal spannen om het totaalbedrag in de begroting op peil te houden. Waarom zeg ik dat op deze manier? Ik doe dat, omdat de Kamer weet dat wij het hierover ook bij de begrotingsbehandeling zullen hebben. Dat is wat ik hierover nu kan meedelen.

Ik vind het heel jammer dat de heer Van Gerven teleurgesteld is over wat ik heb gezegd over asbest en scholen. Hij weet hoe ik over asbest in scholen denk en hoe belangrijk ik het vind dat er een inventarisatie

plaatsvindt. Tegelijkertijd vind ik het ook heel erg belangrijk dat de scholen en de gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen. Ik zet daarop in door middel van informeren en bewustwording.

De heer Van Gerven vraagt of ik bereid ben om alle publieke gebouwen op asbest te laten inventariseren. Voor publieke gebouwen gelden dezelfde eisen als voor scholen. Eigenaren zijn verplicht bij verbouwing of sloop op asbest te inventariseren. Ik heb al eerder gezegd dat ik het belangrijk vind dat de verantwoordelijkheid ligt waar die moet liggen. Dat betekent in dit geval bij de gebouweigenaren en de gemeenten. Ik ervaar het wel als mijn taak om scholen hierover jaarlijks aan te schrijven en de scholen bewust te maken van de afspraken die er gemaakt zijn over inventarisatie.

Natuurlijk geldt dat ook voor werkgevers, want die moeten zorgen voor veilige omstandigheden voor hun werknemers.

Verder heeft de heer Van Gerven gevraagd waarom ik een verplichte inventarisatie niet van belang vind. Ik heb al betoogd dat ik het primair van belang vind dat er bewustwording bij de scholen is, omdat de leraren en de leerlingen beschermd moeten worden. In andere publieke gebouwen zijn dat de werknemers en de bezoekers. De enkele aanwezigheid van een inventarisatie leidt niet tot een veilige situatie. Als een school zijn verantwoordelijkheid pakt, is de inventarisatie de eerste stap om te komen tot een asbestveilige situatie. 87% van de scholen heeft gereageerd. Ruim de helft van die scholen beschikt op vrijwillige basis over een inventarisatie. Ik denk niet dat een inventarisatieplicht het beste instrument is om daadwerkelijk alle scholen van het belang hiervan te doordringen.

De heer **Van Gerven** (SP): Er is met de scholen afgesproken dat het medio 2012 zou zijn geïnventariseerd. Een inventarisatie lost inderdaad niets op, maar een inventarisatie is natuurlijk wel nodig om te kunnen handelen als er sprake is van een gevaarlijke situatie. Laat ik de vraag zo stellen: vindt de Staatssecretaris niet dat ze in haar hempie staat als slechts de helft van de scholen een afspraak met haar nakomt?

Staatssecretaris **Mansveld**: Nee. Ik vind niet dat ik in mijn ondergoed sta door deze uitkomst. Wij hebben dit gesprek eerder met elkaar gevoerd. Ik heb de heer Van Gerven toen aangegeven hoe ik omga met de gemaakte afspraken en wat mijn reactie is op de uitspraken van de heer Atsma. Wij hebben daarover uitgebreid gedebatteerd. Ik heb heel bewust voor deze weg gekozen. Ik zie de resultaten daarvan voorbijkomen. Ik heb die weg ook met de Kamer gedeeld. Ik weet dat de heer Van Gerven hierover anders denkt. Ik zie resultaten en ik vind het belangrijk om op deze weg te blijven, omdat een inventarisatie die op de plank ligt, geen garantie is dat er bewustwording is bij werkgevers, leraren en schoolbesturen. Dat is de reden waarom ik vind dat het jaarlijks opnieuw onder de aandacht gebracht moet worden. Dat is de weg die ik ga.

De heer **Van Gerven** (SP): 20 jaar geleden spraken we ook al over de inventarisatie van rijksgebouwen en andere gebouwen. Het ging toen om een paar honderd gebouwen die geïnventariseerd zouden worden. Laat ik de scholen even buiten beschouwing laten en mij beperken tot de rijksgebouwen: weet de Staatssecretaris of die allemaal geïnventariseerd zijn en of het bij die gebouwen op orde is?

Staatssecretaris **Mansveld**: Ja. Dat doet de Rijksgebouwendienst. Ik deel de zorgen van de SP-fractie en ik vind net als de SP dat blootstelling aan asbest moet worden voorkomen. We zijn het dan ook niet met elkaar oneens over het doel. We zijn het alleen oneens over de beste weg om dit doel te bereiken.

Mevrouw Van Veldhoven heeft een vraag gesteld over een aangenomen motie waarin de Kamer uitspreekt dat duidelijk moet zijn hoeveel scholen

hebben geïnventariseerd. Zij wil weten waarom dat nog niet duidelijk is. Ik heb de Kamer in maart van dit jaar laten weten dat 48% van de scholen heeft geïnventariseerd op asbest. Inmiddels ligt dat percentage op 64. Het beleid van informeren en bewustmaken van scholen werkt en ik zal dit beleid daarom doorzetten. De Kamer zal hierover uiteraard worden gerapporteerd.

Ik heb een kleine inleiding voorbereid voor het onderwerp basisnet, maar de voorzitter heeft mij gevraagd om daarvan omwille van de tijd af te zien. Het is een mijlpaal dat de Wet basisnet in de Eerste Kamer is aangenomen. Dat betekent namelijk dat zaken uitgerold kunnen worden. De eerste uitdaging ligt er inmiddels ook, namelijk de aanleg van een derde spoor in Duitsland en de impact daarvan op de Betuweroute. Ik heb de infrabeheerders en de vervoerders gevraagd om voorstellen te doen voor een oplossing van dit probleem. Ik wacht die voorstellen af. Met Dordrecht en Zwijndrecht zijn overigens wel met succes afspraken gemaakt over aanvullende veiligheidsmaatregelen. Deze gemeenten hebben zich ingespannen om de bouwplannen zodanig aan te passen dat de risico's voor burgers sterk afnemen. Ik vind dat een compliment waard! Met ProRail zijn afspraken gemaakt over een uitvoeringsprogramma. Ik weet dat er vragen zijn over Tilburg. Met Tilburg ben ik nog niet zover. Er zal namelijk eerst besluitvorming moeten plaatsvinden over het aantal lopende spoorprojecten in Tilburg. Zodra dat duidelijk is, ben ik ten volle bereid om samen met Tilburg de mogelijkheden te bezien om de risico's voor burgers verder te beperken. Ik ken de zorgen van Tilburg. Ik ken de zorgen van Dordrecht. De zorgen van de Drechtsteden hebben we dan ook meerdere malen met elkaar gedeeld. Het heeft geen zin om op dit moment te investeren in suboptimale maatregelen voor Tilburg. Ik wil eerst meer duidelijkheid over de mogelijkheden om de risico's voor burgers verder te beperken. Bij de lopende spoorprojecten zal externe veiligheid als een belangrijk element mee worden gewogen en de daarvoor benodigde financiële middelen zal ik binnen de budgetten van deze spoorprojecten vinden.

De **voorzitter**: Ik zie dat u wilt interrumperen, maar u bent allen door uw interrupties heen!

Staatssecretaris **Mansveld**: Voorzitter. Mevrouw Van Veldhoven heeft mij gevraagd of ik extra veiligheidsmaatregelen kan treffen die ten goede komen van de omgeving. In het basisnet zijn voor het spoor al veel maatregelen getroffen om de veiligheid van het vervoer van gevaarlijke stoffen te vergroten. Het vervoer over het spoor is hierdoor veiliger geworden. Voor enkele trajecten, trajecten waar verhoudingsgewijs meer of nieuw vervoer over het spoor plaatsvindt, heb ik toegezegd extra middelen uit te trekken. Zo hebben Roosendaal, Halderberge en Moerdijk samen 5 miljoen euro gekregen voor extra veiligheidsmaatregelen. Voor het goederenvervoer in Oost-Nederland zal ik volgend jaar bekijken of er extra middelen nodig zijn.

De heer Dijkstra heeft gevraagd hoe ik in basisnet ga anticiperen op de capaciteitsproblemen die zullen ontstaan door het derde spoor. Ik heb daar zojuist al iets over gezegd. Er is een stuurgroep van het Rijk, infrabeheerders en vervoerders die zich daarover buigt. We verwachten binnen enkele jaren, tussen 2015 en 2025, capaciteitsbeperking op het Duitse deel. Ook provincies – dat is winst – hebben aangeboden mee te denken over mogelijke oplossingen voor deze periode. Er zijn vooralsnog geen aanpassingen van de risicoplafonds van basisnet nodig. Als dat wel nodig is, wordt ernaar gekeken. Ik vind het belangrijk dat het Rijk, de infrabeheerder, de vervoerders en de provincies om de tafel zitten om te bekijken wat de meest optimale oplossingen zijn.

Mevrouw Van Veldhoven heeft een heel concrete vraag gesteld over het onderzoek van de ILT bij 35 ziekenhuizen. Zij wil namelijk weten hoe het

met de rest staat. Dit onderzoek was een initiatief van de ILT. De ILT is daartoe bevoegd. Omdat uit het onderzoek bleek dat het slecht is gesteld met de naleving, gaat de ILT in 2014 de rest van de ziekenhuizen inspecteren. Dit laat wel zien hoe goed het is dat de ILT zo'n initiërend onderzoek doet. Het was in feite een steekproef. Als daaruit blijkt dat de uitkomst doet vermoeden dat het elders hiermee ook slecht is gesteld, moet er natuurlijk actie worden ondernomen.

Mevrouw Van Tongeren vroeg mij iets te zeggen over het ontgassen van schepen in Rotterdam. Dat kan ik. Het is mijn streven om te komen tot een verbod op het ontgassen van schepen door het scheepsafvalstoffenverdrag te wijzigen. Een Nederlands voorstel daartoe wordt in december besproken in de Centrale Commissie voor de Rijnvaart. Ik steun de initiatieven die in het Rotterdamse zijn genomen. Ik zal de Kamer te zijner tijd berichten of dat verbod er zal komen.

De heer Van Gerven heeft gevraagd of het kabinet serieus wil kijken naar de mogelijkheid van een spoorboog bij Roosendaal. Dit betreft het gebied tussen het Sloegebied en Antwerpen en het onnodig omrijden via de Kijfhoek. In basisnet wordt de huidige omrijdpraktijk sterk beperkt. Verder wordt bezien of het vervoer in Roosendaal van rijrichting kan veranderen. Voor de aanleg van een Sloeboog heb ik het komende jaar onvoldoende middelen in het MIRT. Wel zal ik ProRail vragen om met Roosendaal te bezien hoe de afwikkeling van dit vervoer zo veilig mogelijk kan plaatsvinden. Ik kom daarop later bij de Kamer terug, want dat is wel zo attent. Voorzitter. Ik denk dat ik na dit antwoord door de stapel vragen heen ben.

De **voorzitter**: Ik geef de woordvoerders een minuut voor een korte tweede termijn en voor eventueel vergeten vragen.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Voorzitter, u overvalt mij hiermee een tikkeltje.

Ik ben blij met de antwoorden van de Staatssecretaris over de ontgassing, hoewel ik nog wel vragen heb over het onderzoek van CE Delft. Die vragen zal ik echter op een ander moment stellen, wellicht schriftelijk. Ik ben erg blij met de toezegging dat er gekeken gaat worden naar het externe veiligheidsrisico voor de mensen in Groningen in verband met het aardbevingsrisico.

Ik heb een onderwerp aangesneden waarover niet zo heel veel is gezegd, namelijk het bedrijf Shtandart. Minister Kamp heeft in een persbericht geschreven dat hij geholpen heeft om obstakels op te ruimen en om ervoor te zorgen dat de milieuvergunningen er komen. In De Correspondent heeft een uitgebreid artikel gestaan. Uit de documenten die De Correspondent heeft gewobt blijkt dat hier misschien toch wel weer mee wordt gedacht bij de vergunningverlening van een bedrijf dat er nog niet staat, maar dat mogelijkerwijs de Odfjellrichting in zou kunnen gaan. Als de Staatssecretaris daar nog iets over zou kunnen zeggen, dan ben ik zeer tevreden over wat wij in dit algemeen overleg hebben gewisseld.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): Voorzitter. In verband met basisnet heb ik nog een vraag over Tilburg. Wat is de planning voor Tilburg? Tilburg wil met de Staatssecretaris praten en is bereid om zo nodig de bouwplannen aan te passen. De Staatssecretaris wil hierover met Tilburg praten en er is ook geld voor. Als je treinen door de Brabantse steden gaat omleiden en je gaat met meer treinen rijden dan nu, dan moet de veiligheid wel op orde zijn voordat je dat gaat doen. Ik wil dan ook echt dat de Staatssecretaris met een actieplan komt voor de Betuweroute. Ze zit al aan tafel met al die vervoerders, maar ik wil ook dat we echt zicht hebben op wat het resultaat daarvan is. Maak hiervan met andere woorden een echte prioriteit.

Draagt I en M straks de eindverantwoordelijkheid? Daarover heeft de Staatssecretaris al behoorlijk wat gezegd, maar ik wil het punt toch nog een keer duidelijk aanstippen.

Ik ben erg tevreden met de toezeggingen over het onderzoek naar bedrijfsaansprakelijkheid. Ik wacht de uitkomsten af.

Mevrouw **Cegerek** (PvdA): Voorzitter, ik heb geen behoefte aan een tweede termijn.

De heer **Geurts** (CDA): Voorzitter. Ik bedank de Staatssecretaris voor haar beantwoording, maar niet alleen haar, ook de andere bewindslieden. Ik kon dat niet eerder doen.

Ik zie uit naar de rodeknoopwetgeving. Ik ben heel nieuwsgierig naar hoe dat er nu exact uit komt te zien. Het debat hierover zal daarna zeker een vervolg krijgen.

De Staatssecretaris sprak kort over het ontgassen van schepen. Is ook bekend hoeveel schepen er niet meer in Nederland zullen aanlanden na een eventueel verbod? Ik kan me namelijk voorstellen dat Antwerpen en Hamburg staan te juichen als wij het ontgassen uitbannen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Voorzitter. Ik sluit me aan bij wat de woordvoerder van het CDA over de rodeknoopwetgeving heeft gezegd. Ik vind het prima dat de Staatssecretaris aan slag gaat met de verschillende betrokken partijen over basisnet en de voorrang op de Betuweroute. Het is namelijk heel belangrijk dat er straks goed gebruik wordt gemaakt van de beschikbare capaciteit. Onderschrijft de Staatssecretaris het uitgangspunt dat gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk via de Betuweroute vervoerd moeten worden? Ik krijg op dit punt graag een heldere toezegging. Het moet de inzet van de Staatssecretaris bij de gesprekken zijn dat er zo veel mogelijk ruimte wordt gereserveerd voor het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Kan de Staatssecretaris toezeggen dat er echt geld voor Tilburg wordt gereserveerd? Ik vraag dat om te voorkomen dat we straks tot de conclusie komen dat het geld er niet meer is. Zal verder een deel van de veiligheidswinst die met de maatregelen bereikt moet worden, bij de veiligheid van de burgers terechtkomen?

Ik heb een concrete vraag gesteld over de meldingen bij het CIN. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat dit wordt gegarandeerd?

Voorzitter, het is afhankelijk van de antwoorden van de Staatssecretaris of ik wel of niet een VAO aanvraag.

De heer **Van Gerven** (SP): Voorzitter. Ik zeg nog kort iets over een drietal punten.

De Staatssecretaris zei dat het asbest in rijksgebouwen allemaal is geïnventariseerd. Is het dan dus ook overal veilig? Kunnen de bewoners en de gebruikers van rijksgebouwen de resultaten van die inventarisatie ook inzien?

De Staatssecretaris gaat wel heel gemakkelijk voorbij aan mijn vragen over de Zeeuwse boog. Het is namelijk echt idioot dat treinen eerst naar Dordrecht moeten rijden. Met haar pet op van Staatssecretaris van duurzaamheid, moet de Staatssecretaris volgens mij erkennen dat dit niet echt een duurzame oplossing is. Ik hoop dan ook dat de Staatssecretaris hier nog eens serieus naar zal kijken.

Ik heb een vraag gesteld over de stookoliezwendel en de rol van de ILT daarbij. Ik hoop dat de Staatssecretaris alsnog op die vraag ingaat.

Staatssecretaris **Mansveld**: Voorzitter. Wij zijn in gesprek met Tilburg. Uit dat gesprek moet blijken wat de partijen kunnen doen. Hiervoor is 43 miljoen gereserveerd en dat blijft zo.

De heer Dijkstra vroeg of I en M eindverantwoordelijk blijft. Het antwoord daarop is ja wat betreft het milieu en de externe veiligheid, want de verantwoordelijkheid voor de interne veiligheid is de Arbeidsinspectie en voor de rampenbestrijding V en J. Dat zijn de drie kolommen die nu zijn vastgelegd.

Het ontgassen van schepen is in Duitsland al geregeld. Verder is de Europese discussie onderweg. Toen we hoorden dat het in Duitsland aan de orde was, zijn we gaan kijken naar wat we zelf kunnen doen en naar wat er op Europees vlak speelt. Dat is het antwoord op de vraag van de heer Geurts.

Gevaarlijke stoffen moeten inderdaad zo veel mogelijk via de Betuweroute worden vervoerd. Dat is namelijk precies waar de Betuweroute voor is bedoeld. Op dit moment wordt het derde spoor verbouwd en we moeten bezien wat daarvoor de optimale oplossing is. uiteindelijk zal het dus de permanente situatie zijn dat gevaarlijke stoffen altijd over de Betuweroute worden vervoerd.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD): We moeten ons natuurlijk niet te eenzijdig op het spoor richten, want vervoer over water in dubbelwandige tankers is nog veiliger. Dat moeten we niet vergeten.

Staatssecretaris **Mansveld**: Dat is een goede aanvulling van de heer Dijkstra. Overigens heb ik dat zelf ook betoogd in andere algemene overleggen. Er kan wellicht zo'n 9% worden verplaatst, maar dat vergt wel de nodige investeringen. We zijn er ons dus wel degelijk van bewust dat gevaarlijke stoffen ook over het water kunnen worden vervoerd.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): De Betuweroute is inderdaad bedoeld voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Ik stelde mijn vraag dan ook, omdat de capaciteit van de Betuweroute beperkt is. Gaan we die beperkte capaciteit echt inzetten voor het vervoer van gevaarlijke stoffen om te voorkomen dat er meer treinen met gevaarlijke over andere routes moeten rijden, ook al rijden er ook treinen met een ongevaarlijke lading over de Betuweroute? Ik steun natuurlijk ook andere veilige vervoersmodaliteiten.

Staatssecretaris **Mansveld**: De vraag is helder en het antwoord is ja. Omdat mevrouw Van Veldhoven het zo nadrukkelijk vraagt, zal ik het voor de zekerheid nog een keer checken. Als er randvoorwaarden of voorwaarden aan zijn verbonden die mij op dit moment niet bekend zijn, informeer ik de Kamer daar schriftelijk over. Als mevrouw Van Veldhoven niets van mij hoort, zit het dus goed.

Voorzitter. De vragen over de CIN-meldingen en over stookolie zou ik graag schriftelijk beantwoorden. Die antwoorden heb ik niet paraat. Zijn de rijksgebouwen veilig en kunnen de resultaten van de inventarisaties worden ingezien? Ik zal dat na moeten gaan voor de heer Van Gerven. Ik zal de Kamer daar later over berichten.

De heer Van Gerven noemt de Zeeuwse boog idioot. Ik heb al aangegeven dat de situatie daar is zoals die is en dat de middelen om het te veranderen niet voorhanden zijn. Er zou namelijk een heel onderzoek voor moeten worden opgestart. De heer Van Gerven zegt verder dat het geen duurzame oplossing is, maar ik begrijp niet precies wat hij in dit verband met het woord «duurzaam» bedoelt. De middelen zijn er niet. Het zou via het MIRT moeten. Ik zou het op dit moment zelf geen prioriteit willen geven.

Mevrouw Van Tongeren heeft mij gevraagd of ik mee wil denken over de vergunning voor de olieterminal.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Op dit moment wordt er gewerkt aan een vergunning voor het bedrijf Shtandart. Dit bedrijf doet soortge-

lijke dingen als Odfjell op een perceel op de Maasvlakte. Men heeft al twee keer eerder geprobeerd om op dat perceel een bedrijf te vestigen. Dat is tot nu toe mislukt en hierover woedt nu een felle discussie. Die discussie is terug te vinden in De Correspondent. Daar zijn hierover twee artikelen verschenen, waaruit je zou kunnen afleiden dat er toch weer wordt onderhandeld. Het gaat vooral over de vraag of je bij deze stoffen gebruik kunt maken van een luchtwasser op kool zonder dat je te maken krijgt met onaanvaardbare stankoverlast. Het lijkt er al met al op dat er een soortgelijk probleem in de maak is als bij Odfjell. Zou het daarom niet beter zijn om alleen een vergunning te verstrekken als het echt helemaal binnen de regels valt?

Staatssecretaris **Mansveld**: Bij de vergunningverlening wordt nagegaan of de beste beschikbare technieken daadwerkelijk worden toegepast. Ik ben verder niet op de hoogte van de gesprekken die over deze vergunning worden gevoerd. Dat is echter het uitgangspunt. Als een gesprek daarover door mevrouw Van Tongeren wordt ervaren als onderhandelen, dan weet ik niet of ik het met haar eens ben. In de vergunning wordt namelijk uitgegaan van de best beschikbare technieken voor de bescherming van het milieu.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Om een overbodige motie te voorkomen: Minister Kamp heeft aangeboden om mee te helpen bij die vergunningaanvraag. Ik vraag me dan ook af of de grote belangen die hierachter zitten, reden zijn voor het Ministerie van EZ om er druk achter te zetten. Ik hoop dat dit niet het geval is, want de beste beschikbare techniek wordt hier expliciet niet gebruikt. Er is een betere methode voor luchtbewassing, maar die is duurder. Het bedrijf heeft daarom gekozen voor de mindere techniek, namelijk een techniek die gebruikmaakt van koolstof. Ik wil geen motie indienen, maar ik zie daar echt alleen van af als de Staatssecretaris toezegt dat zij zich zal verdiepen in de relevante informatie, inclusief alle gewobte e-mails, correspondentie en rapporten die zijn te vinden op de website waar ik al een paar keer reclame voor heb gemaakt.

Staatssecretaris **Mansveld**: Ik kan niet voor mijn collega spreken. Ik weet ook niet met wie hij in gesprek is. Ik kan mevrouw Van Tongeren alleen maar zeggen dat er bij de vergunningverlening gekeken wordt naar de beste beschikbare technieken. Ik zal de vraag doorgeleiden naar het Ministerie van EZ.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66): Ter voorkoming van een VAO krijg ik graag een antwoord op mijn vraag of een deel van de investeringen in spoorveiligheid ten goede komt aan de burgers die naast het spoor wonen en niet alleen aan extra ruimte voor het goederenvervoer. Wat mij betreft mag de Staatssecretaris hier schriftelijk op terugkomen.

Staatssecretaris **Mansveld**: Het betreft altijd en-en. Het is niet zo dat het alleen naar het goederenvervoer gaat. Het gaat ook naar andere zaken. Men weegt af wat de beste invulling is voor burgers en milieu en dus niet alleen voor het goederenvervoer. Ik kom hierop met alle plezier schriftelijk terug. Dat is geen enkel probleem.

De **voorzitter**: Wat is het natuurlijke moment daarvoor? Kunt u dit bundelen met een notitie die toch al naar de Kamer komt?

Staatssecretaris **Mansveld**: Er is in januari een breder algemeen overleg over het spoor. Ik zal mijn best doen om deze vragen voor die tijd te beantwoorden. Dan kunnen we er op een natuurlijk moment op terugkomen.

De **voorzitter**: Dat lijkt mij een heel goed en natuurlijk moment.

De heer **Van Gerven** (SP): Ik heb een vraag gesteld over stookolie.

Staatssecretaris **Mansveld**: Ik heb de commissie al gevraagd of zij het goed vindt dat ik die vraag samen met de vragen over het CIN schriftelijk beantwoord.

De **voorzitter**: Dan rest mij de taak om de toezeggingen op te sommen.

- De Kamer ontvangt volgende week de handhavingsstrategie voor Brzo-bedrijven.
- De overall handhavingsstrategie volgt op een later moment, naar verwachting in mei, na overleg met de lagere overheden.
- De Kamer ontvangt voor de zomer van 2014 de eerste gebundelde jaarlijkse rapportage in de vorm van de Staat van de veiligheid.
- De Kamer wordt voor de behandeling van de begroting voor 2015 geïnformeerd over de nadere vormgeving van de ketenverantwoordelijkheid in de chemische sector.
- De Kamer ontvangt uiterlijk 1 februari 2014 een brief over de modernisering van het milieubeleid.
- De Staatssecretaris onderzoekt de mogelijkheden rond verplichte bedrijfsaansprakelijkheid met verzekeraars en informeert hierover de Kamer.

Kan de Staatssecretaris hieraan wellicht een termijn koppelen?

Staatssecretaris **Mansveld**: Ik heb aangegeven dat het een ingewikkelde juridische problematiek betreft en dat ik met andere departementen zal bezien of het mogelijk is om de Kamer hierover voor de zomer te informeren.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Tongeren heeft een vraag gesteld over het verhoogde overlijdensrisico naar aanleiding van de aardbevingen in Groningen. Deze vraag wordt doorgeleid naar de ministers van I en M en EZ.

- De Kamer wordt geïnformeerd over het verbod op ontgassing van schepen.
- De Staatssecretaris bericht de Kamer of de inventarisatie van asbest in rijksgebouwen inzichtelijk is voor de gebruikers.

Sluiting 15.15 uur.

Volledige Agenda

- 1. Openstaande moties en toezeggingen inzake het wetsontwerp Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen*
Kamerstuk 32 862-53 - Brief regering d.d. 14-06-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 2. Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen*
Kamerstuk 32 862-54 - Brief regering d.d. 03-12-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 3. Kabinetsreactie op OvV-rapport en Rli-advies over Odfjell*
Kamerstuk 26 956-175 - Brief regering d.d. 03-09-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 4. Reactie op de uitzending van EenVandaag van 5 september 2013 over vernietigde dossiers Odfjell*
Kamerstuk 26 956-179 - Brief regering d.d. 09-09-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 5. Resultaten van het interne onderzoek dat Odfjell heeft uitgevoerd*
Kamerstuk 26 956-176 - Brief regering d.d. 04-09-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 6. Onderzoek bevoegd gezag naar mogelijk niet gemelde voorvallen bij Odfjell*
Kamerstuk 26 956-180 - Brief regering d.d. 17-09-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 7. Aanbieding ILT rapport «transport ziekenhuisafval onder de loep»*
Kamerstuk 30 373-49 - Brief regering d.d. 04-09-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 8. Opslag brandbare vloeistoffen in bovengrondse tanks (PGS-29)*
Kamerstuk 26 956-177 - Brief regering d.d. 03-09-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 10. Reactie van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over in hoeverre de Onderzoeksraad op de hoogte was van niet gemelde voorvallen*
Kamerstuk 26 956-182 - Brief regering d.d. 28-10-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 11. Nader onderzoek van voorvallen bij het bedrijf Odfjell in de periode 2005–2013*
Kamerstuk 26 956-183 - Brief regering d.d. 04-11-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 12. Asbest in scholen*
Kamerstuk 25 834-81 - Brief regering d.d. 04-12-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 13. Reactie op moties en toezeggingen rondom majeure risicobedrijven*
Kamerstuk 26 956-184 - Brief regering d.d. 04-12-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld
- 14. Jaarverslag 2012 van de Milieu-investeringsaftrek (MIA) en de willekeurige afschrijving milieu-bedrijfsmiddelen (Vamil)*
Kamerstuk 33 750-XII-58 - Brief regering d.d. 03-12-2013
Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, W.J. Mansveld